

Η ΜΕΛΙΣΣΑ

ΤΩΝ

ΚΥΚΛΑΔΩΝ.

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ. 1846.

ΑΡΙΘ. 1. = 13

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΕΠΙ ΤΩΝ ΑΡΧΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΟΥΤΟΥ ΦΥΛΛΟΥ.

ΟΤΑΝ πρό ενός ἤδη ἔτους ἐκοινοποίησα τὴν ἔκδοσιν τῆς *Μελίσσης τῶν Κυκλάδων*, σκοπὸν εἶχα ν' ἀναδεχθῶ συστηματικῶς ἔργον δύσκολον καὶ ἐπίπονον. Διέγραψα ἐν συντόμῳ τὰς Ἀρχάς, ἐπὶ τῶν ὁποίων τὸ ἐπιχείρημά μου μέλλει νὰ βαδίσῃ· ἡ δὲ ἐνὸς ἔτους μικρὰ δοκιμὴ εἶναι ἱκανὴ νομίζω, ὄχι μόνον νὰ ἀναδείξῃ εἰς τὸ κοινὸν τὸ συνεπὲς τῶν Ἀρχῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ νὰ πείσῃ τὸν ἀμερόληπτον καὶ προσεκτικὸν Ἀναγνώστην ἐν μέρει περὶ τοῦ σκοποῦ μου.

Πᾶν ἄλλο ἔργον ἔχει τὰς βάσεις του εἰς ἐρισμένους τινὰς κανόνας, ἢ εἰς παραδόσεις ἀνθρώπων ἐμπείρων καὶ εἰδημόνων αὐτοῦ· τὸ δὲ ἔργον τῆς δημοσιογραφίας, ἐλεύθερον ἀπὸ κανόνων, καὶ παραδόσεις, βασιζέται εἰς ἄλλο τι ἀνώτερον τούτων. Βασιζέται εἰς ὄριόν τι, τὸ ὁποῖον ἢ φυσικὴ γλῶσσα μὲ διδάσκει νὰ ὀνομάσω *Κοινὸν Κριτήριον*, ἔχον εἰς ἕκαστον ἔθνος ὅρια ἀνάλογα μὲ τὸ εἶδος τῆς Κυβερνήσεως, καὶ μὲ τὴν ἠθικὴν κατάστασιν τοῦ τόπου. Ὁδηγούμενος λοιπὸν ὑπὸ τῆς αὐστηρότητος τούτου φοβεροῦ κριτηρίου, θέλω ἐξακολουθήσει θαρρᾶλώς καὶ ἐπιμόνως τὸ ἔργον μου, προσπαθῶν, καθόσον μὲ εἶναι δυνατὸν νὰ συμβιβάξω ἐν γένει τῶν ὁμογενῶν μου τὰς κρίσεις μὲ τὰ δημοσιεύμενα ἐν τῷ Περιδικῷ μου Συγγράμματι ἀντικείμενα.

Ὀλίγοι τινες μ' ἔκαμον κατὰ διαφόρους καιροὺς τὴν

παρατήρησιν, ὅτι ἔπρεπε νὰ παραλείψω ἀπὸ τὰς στήλας τοῦ Περιδικοῦ μου Φύλλου τὴν καταχώρησιν τῶν πολιτικῶν ἄρθρων. Ἀλλὰ, θεωρῶν τινὰς μὲν ἐκ τῶν παρατηρήσεων τούτων γινομένης ἀπὸ ἀπειρίαν, ἄλλας ἀπὸ φατριαστικὸν πνεῦμα, καὶ ἄλλας ἀπὸ ἄγνοϊαν, δὲν ἔκρινα ταύτας οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξίας.

Ἐντοσοῦτο, νομίζω ἀρκετὰ κατάλληλον τὴν περιστάσιν ταύτην νὰ ἐκφράσω εἰς τὸ Δημόσιόν τι περὶ τοῦ ἀντικείμενου τούτου, ὄχι διὰ νὰ ἀπαντήσω εἰς τὰς παρατηρήσεις ταύτας, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσω μικρὰν τινα νύξιν πρὸς τοὺς ἀναγνώστας μου περὶ τῆς λέξεως **ΠΟΛΙΤΙΚΑ**, τῆς ὁποίας τὴν ὑψηλὴν σημασίαν ταυτίζουσι οἱ περισσότεροι τῶν ἀνθρώπων μὲ τὸ *λογομαχεῖν*, καὶ μὲ τὸ *ὕβριζεσθαι*.

Εἰς τὴν Σελίδα 137. τοῦ Πρώτου Τόμου ἐξέφρασα, ὅτι ἡ *Πολιτικὴ* εἶναι ἐπιστήμη διδάσκουσα τὸν ἀνθρώπον πῶς νὰ κυβερνᾷ, καὶ νὰ κυβερνᾶται. Κατὰ συνέπειαν δὲ τῶν συλλογισμῶν μου ἐκεῖνων, λέγω ἤδη, ὅτι ἂν ὁ ἐξηγούμενος ἀπὸ τὰς βαθυτάτας σκέψεις τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἀρχαιότητος συλλογισμὸς οὗτος ἦναι ὀρθὸς ἀγνοῶ ἂν ὁ ἀνθρώπος ἔμπαρ εἰς ζῆσιν εἰς ἀνεξάρτητον ἔθνος, χωρὶς νὰ ἔχῃ ὡς τακτικὸν ἀντικείμενον μελέτης τὸν Πολιτικὸν Χάρτην αὐτοῦ· οὐδὲ βλέπω τίνι τῶν δυνατῶν νὰ διεκφυγῇ τὴν περὶ τῶν πολιτικῶν ἀναφορὰν, τόσο εἰς τὴν ἰδιωτικὴν του ζῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν δημοσίαν.

Ἄν ὑπάγῃ τις εἰς τὰ καφφενεῖα, θέλει πανταχόθεν θεωρεῖν τοὺς ἀνθρώπους ἀναγιώσκοντας ἐφημερίδας, καὶ συζητοῦντας πολιτικὰς ὑπεθέσεις. Εἰς τὰ καπηλία ὡσαύ-

τως, θέλει ἰδεῖ τὰ ποτήρια συγκρούμενα εὐθύμως μεταξὺ τῶν πολιτικῶν φιλονεικιῶν ὁ εἷς θὰ κατηγορῇ τὸν Μαυροκορδάτον ὁ ἄλλος θὰ ὑβρίζῃ τὸν Κωλέτην, καὶ ὁ ἕτερος θὰ κατακρίνῃ τὸν Μεταξᾶν. Εἰς τὰς ὁδοὺς, εἰς τὰς οἰκίας, καὶ ἀκόμη μεταξὺ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν παίδων, θέλει ἰδεῖ τὸ πολιτικὸν αἰσθημα θυμωσίσως ἀναπτυσσόμενον· καὶ αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἔννοια τοῦ συνταγματικοῦ πολιτεύματος.

Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ λαὸς, μὴν ἔχων ἀκριθεῖ γνῶσιν τῶν προσώπων καὶ τῶν πραγμάτων, εὐρίσκεται σχεδὸν πάντοτε εἰς ἀπάτην ἢ δὲ ἀπάτη αὕτη, ἀναπτυσσομένη ὑπὸ τῶν δημεγεργῶν καὶ ἰδιοτελῶν ἀνθρώπων, κατασταίνει ἐπικίνδυνον τὸ πολίτευμα, ἔπεται ὅτι ἡ δημοσιογραφία ἔχει πρῶτιστον καθήκον, τὸ νὰ *καρτορίζῃ* τοῦ λαοῦ τὰς κρίσεις, διευθύνουσα αὐτὰς πρὸς τὰς γενικὰς ἀρχὰς τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως. Τοῦτο δὲ ἰδιάζει ἐπιμᾶλλον εἰς τὰ Περιοδικὰ Συγγράμματα, τὰ ὁποῖα, διὰ τὴν βραδύτητα τῆς ἐκδόσεως, συζητοῦσι τὰ ἀντικείμενα πλέον ἐσκεμμένως καὶ σταθερῶς.

Ἄν οἱ ἀναγνώσταί μου ἦναι συνεπεῖς εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐν τῇ Πρώτῃ Τύμῃ καταχωρηθέντων πολιτικῶν ἀρθρῶν, ἔχω σταθερὰν πεποίθησιν, ὅτι θέλουσιν αἰσθανθῆναι μεγίστην ἔλλειψιν, ἐὰν ἀποσύρω ἐκ τοῦ πολιτικοῦ περιβάλλοντος τὸ Συγγράμμα μου. Καὶ ἀμφιβάλλω ἂν οἱ συνδρομηταί μου (πρὸς τῶν ὁποίων τὴν γενναίαν συνδρομὴν ἀνέκει ἡ ἔκδοσις) μὲ συγχωροῦν νὰ παραλείψω τὸ οὐσιωδέστερον, ὅπερ ὑψώνει τὸν νοῦν τοῦ ἀνθρώπου, λαμπρύνει τὰ αἰσθήματα αὐτοῦ καὶ γεννᾷ εἰς τὴν ψυχὴν του τὴν μεγαλοφροσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῆς φυσικῆς καὶ ἀναποφεύκτου ταύτης αἰτίας, ἔχω καὶ ἄλλον ἰσχυρὸν λόγον πρὸς τοῦτο, τὸν ἑξῆς:

Ἐπειδὴ οἱ περὶ τὰ πολιτικὰ ἐνασχολούμενοι εἶναι, ἢ τοῦλάχιστον ἔπρεπε νὰ ἦναι, οἱ καλῆτεροι εἰς τὰς γνώσεις, εἰς τὴν πείρην καὶ εἰς τὰ αἰσθήματα, ἤθελον βεβαίως ἀποκλείσειν τὸ Φύλλον μου ἐκ τῆς πρώτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων, τὸ ὁποῖον ἐνθ' ἐξουτελιζέει τὸ πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν αἰσθημά μου, περιστέλλει ἐνταυτῷ καὶ τὴν πρόδον τοῦ ἔργου μου.

Ὅθεν, ἡ σταθερὰ ἐπιθυμία μου εἶναι, ὅχι μόνον νὰ καταστήσω αὐτὸ χρήσιμον μεταξὺ τοῦ ἀπλοῦ λαοῦ, ἀλλὰ

πρὸς τούτοις, νὰ καταβάλλω πᾶσιν μού προσπίθειν εἰς τὸ νὰ λάβῃ τὴν οἰκίαν του θέτιν καὶ μεταξὺ τῆς ἀνωτάτης τάξεως τῶν ἀνθρώπων.

Τοιοῦτον εἶναι τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἀνθρωπίνου φιλοτιμίας ὥστε, θέλω δεῖξῃ μεγάλην ποταπότητα, ἐὰν ἐξκλείψω ἀφ' ἑμαυτοῦ ὀλοκλήρως τὸ ζωογονοῦν τὴν ἀνθρώπινον φύσιν κοινωνικώτατον τοῦτο αἰσθημα.

Ὁ Ἐκδότης.

ΤΟ ΛΓΧΙΝΟΥΝ ΠΑΙΔΙΟΝ.

Σελήμ ὁ Γ'. ἀπαντήσας καθ' ὄδον παιδίον ἐρχόμενον ἀπὸ τὸ Τουρκικὸν σχολεῖον, καὶ προσκαλέσας αὐτὸ τὸ ἠρώτησε, ποῖον εἶναι τὸ μάθημά του. τὸ παιδίον ἀνοῖξαν τὸ βιβλίον του, ἔδειξε τὸ μάθημά του, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ ὅτι εἶναι ὁ Σουλτάνος, ὅστις ἀρῶν εἶπεν εἰς τὸ παιδίον ν' ἀναγνώσῃ ὀλίγον, ἰδὼν τὴν ἀλάνθαστον ἀπαγγελίαν, τὴν ἀρχίνουσαν καὶ τὴν ὀξύτητα τοῦ πνεύματός του, τὸ ἔδωκεν ἐν φλωρίον· τὸ παιδίον ἐπέστρεψε εὐθύς τὸ φλωρίον εἰς τὸν Σουλτάνον καὶ τῷ εἶπε: «δὲν δύνامي νὰ δεχθῶ τὸ δῶρόν σου, καθότι ἐὰν μ' ἐρωτήσῃ ὁ πατήρ μου ποῦ εἶναι τὸ φλωρίον, δὲν ἔξωρ τί νὰ τῷ εἶπω.» ὁ Σουλτάνος ἀπεκρίθη· «εἶπε ὅτι σοὶ τὸ ἔδωκεν ἓνας ἀγᾶς.» «εἶναι ἀδύνατον, ἀπάντησε τὸ παιδίον, νὰ τὸ πιστεύσῃ ὁ πατήρ μου, διότι ποῖος ἀγᾶς χαρίζει ἐν φλωρίον;» ὁ Σουλτάνος ἀπεκρίθη· «εἶπε λοιπὸν ὅτι σοὶ τὸ ἔδωκεν ὁ Σουλτάνος.» «τότε μάλιστα, ἀπάντησε τὸ παιδίον,» διόλου δὲν θὰ τὸ πιστεύσῃ,» Δικτὶ;» ἠρώτησεν ὁ Σουλτάνος· «διότι, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον, οἱ Σουλτάνοι δὲν χαρίζουν ἐν φλωρίον ἀλλὰ χαρίζουν πολλά, ὥστε τὸ φλωρίον τὸ ὁποῖον μοὶ χαρίζεις ἂν μὲν εἶναι δῶρον ἐνός ἀγᾶ, εἶναι πολὺ· ἐὰν δὲ ἦναι δῶρον ἐνός Σουλτάνου, εἶναι ὀλίγον· ἔνεκα τούτου λάβε τὸ φλωρίον σου ὁπίσω.»

Ὁχυμάσας ὁ Σουλτάνος τὴν πρόνοιον ἀπέκρισεν καὶ τὴν εὐτολίμειαν τοῦ παιδίου, εἰς αὐτὸ μὲν ἐχάρισε μίαν μεγάλην ποσότητα φλωρίων· προσκαλέσας δὲ τὸν πατέρα τοῦ παιδίου, τῷ ἐζήτησε τὸ παιδίον, τὸ ὁποῖον παραλαβὼν εἰς τὸ Πλάτιον, καὶ διορίσας διδασκάλους διὰ τὴν παιδείαν, ἀρῶν ἐξεπαιδευτὴ ἀρκετὰ καὶ ἠλικιώθη, τὸ ἐτίμησε μὲ βαθμοὺς μεγάλους, τιμήτας συγχρόνως

καὶ τὴν πατέρα του μὲ βαθμὸν ἀνάλογον τῆς ἱκανότητός του.

ΚΙΝΔΥΝΩΔΕΣΤΑΤΗ ΕΦΕΥΡΕΣΙΣ.

Παράδοξος καὶ κινδυνωδεστάτη ἀνακάλυψις ἐγένετο κατ' αὐτὰς ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς Πρωσίας. Ἀνθρώπος τις ἐφεύρε τὸν τρόπον νὰ μεταποιῇ ἄριστα, τεχνικώτατα καὶ ἀκριβέστατα, παντὸς εἶδους γραφῆν, εἰς πλείεστα ἀντίτυπα. Ἐκείνοποίησε τὴν ἐφεύρεσίν του εἰς τὴν Κυβέρνησιν, καὶ ἡ γενομένη ἐπίσημος δοκιμασία ἀπέδειξε τὴν ἐντέλειαν καὶ τὸν μέγιστον τῆς τοιαύτης ἐφευρέσεως κίνδυνον. Ὁ ἐφευρετὴς μετεποίησε πρῶτον, κατ' ἰδίαν, διάφορα τραπεζικὰ γραμμάρια φέροντα ὑπογραφὰς λίαν περιπλεγμένας καὶ δυσμιμήτους, καὶ οἱ δοκιμασταί, μετὰ τὴν ἐργασίαν, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ διακρίνωσι τὰ πλαστά ἀπὸ τὰ γνήσια. Ἐπομένως δὲ ἐδόθη εἰς αὐτὸν ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ κράτους ἔγγραφον παλαιότατον καὶ καθ' ὑπερβολὴν δυσανάγνωστον, τὸ ὁποῖον παραλαβὼν καὶ ἀπελθὼν ἐπέστρεψε μετ' ὀλίγης στιγμῆς φέρων πλῆθος ἀντιτύπων ἐπεχειρησμένων μὲ τόσῃ ἐντέλειαν, ὥστε πάλιν οἱ δοκιμασταί δὲν ἠδυνήθησαν νὰ γνωρίσωσι μετὰ τῶν μεταποιημένων τὸ πρωτότυπον. Τὸ δὲ ἀξιολογήσαντες ἐπὶ τῆς τελευταίας ταύτης δοκιμασίας, ἦτον ὅτι καὶ τὴν φαινομένην ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου μικρὰν καὶ ἀνεπαίσθητον διαφορὰν τῆς μελάνης τῶν πολλῶν ὑπογραφῶν ἐμίμηθη ἐκεῖνος ὅσον ἄριστα εἰς τὰ ἀντίγραφα του.

Ἡ ἐπὶ τῆς ἐξετάσεως ἐπιτροπὴ ὑπέβαλεν εἰς τὴν κυβέρνησιν τὰ φοβερὰ ἀποτελέσματα τῶν εἰρημένων πειραμάτων, καὶ κοινῶς φρονοῦσιν ὅτι αὕτη θέλει σπεύσει νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν κινδυνωδεστάτην ἐφεύρεσιν, ὅχι μόνον διὰ νὰ προλάβῃ τὴν κοινοποίησιν αὐτῆς ἥτις ἤθελε κατασταθῆ ὀλεθριωτάτη εἰς τὰ δημόσια καὶ ἰδιωτικὰ συναλλάγματα, ἀλλὰ καὶ διὰ νὰ χρησιμεύσῃ ἴσως εἰς θεμιτὰ τινα καὶ ἐπωφελῆ ἔργα τῆς κυβερνήσεως.

(Ἐκ τῆς Ἀμαθειας.)

ΠΕΡΙ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑΣ.

Ἡ εὐδαιμονία εἶναι κατάστασις τῆς ψυχῆς γλυκεία,

ἀνέλεγκτος ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, σύμφωνος μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Διάφοροι ὁμῶς ἀμφισβητήσεις ἐγένιναν περὶ τῆς εὐδαιμονίας τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τὴν σήμερον ἀκόμη γίνονται, καὶ θέλουσι γίνεσθαι, ἐνόσω οἱ ἄνθρωποι κρίνουσι περὶ τῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας αὐτῶν κατὰ τὴν ἄτακτον ὀρμὴν τῶν ἰδίων παθῶν. Οἱ μὲν περιορίζουσι τὴν εὐδαιμονίαν εἰς τὴν πολιτικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν, οἱ δὲ εἰς τὴν ἀπολαυστικὴν. (1) Τὰς περὶ εὐδαιμονίας ὁμῶς διαφόρους γνώμης θέλομεν ἀναφέρει ὁσάκις ἡ χρεία καλεῖ τοῦτο· τώρα δὲ ἂς ἐξετάσωμεν τὰ εἶδη τῶν ἀγαθῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ εὐδαιμονία συνίσταται.

Τὸ ἀγαθὸν λοιπὸν δύναται νὰ θεωρηθῆ ἢ ἐν ἡμῶν αὐτοῖς, ἐσωτερικῶς ἢ ἐν τοῖς περὶ ἡμᾶς, ἐξωτερικῶς. Πρῶτον εἶδος τοῦ ἀγαθοῦ εἶναι ἀναμφιβόλως ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον τελειοποιεῖ ἡμᾶς· καὶ τοῦτο ὑπάρχει εἰς τὴν πράξιν τῆς ἀρετῆς, καὶ λέγεται κυρίως οἰκείον ἀγαθόν· τὸ δὲ εἰς τὰ περὶ ἡμᾶς θεωρούμενον, ἐξωτερικόν.

Ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ τελείου καὶ ἄκρου ἀγαθοῦ, ὅσον εἶναι δυνατὸν ἐν τῇ θνητῇ ταύτῃ ζωῇ· ἀλλὰ τὸ ἀγαθὸν τοῦτο ὑπάρχει, ὡς εἶπομεν, εἰς τὴν τελειοποίησιν ἡμῶν· τελειοποίησις δὲ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἢ μετὰ λόγου ἀρετῆ· συμπεραίνεται λοιπὸν ὅτι ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται εἰς τὴν ἀρετὴν. (2) Ὁ ἐνάρετος τρώντι θεωρεῖ τὸν Θεὸν Κύριον ὑπέρτατον κατὰ πάντα, ἄπειρον εἰς τὴν σοφίαν καὶ ἀγαθότητα· πράττει μετὰ χαρᾶς τὸ καλόν· δὲν ἔχει ἐλέγχουσαν τὴν συνείδησιν· ζῆ πρεπόντως εἰς τὴν λογικὴν αὐτοῦ φύσιν, καὶ συμφῶνως μὲ τὸ θεῖον θέλημα· αἱ πράξεις αὐτοῦ δὲν κρέμνεται δουλικῶς ἐκ φόβου τιμωριῶν, οὔτε ἐξ ἐλπίδος ἐμπορικῆς βραβείων, ἀλλ' ἐκ μόνης τῆς ἀδιαφθέρου αἰσθήσεως καὶ κρίσεως τοῦ καλοῦ, καὶ τῆς εἰς αὐτὸ εἰλικρινούς ἀγάπης. Τοῦτον λοιπὸν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀπολαμβάνει ἀληθινὴν ἠδονὴν, καθαρὰν καὶ ἀμετάβλητον· ἐξεναντίας δὲ, ὁ μὴ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν εἶναι κκοδοχίμων, φοβεῖται ἐν τῇ πικρῇ ζωῇ διὰ τὰς

(1) Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Εὐδημ. Βιβλ. α'. Κεφ. ε'.

(2) Δοκεῖ δ' ὁ εὐδαιμονίας βίος κατ' ἀρετὴν εἶναι. (Ἀριστοτέλ. Ἠθικ. Βιβλ. ι'. Κεφ. ε'. — Εἴη ἂν εὐδαιμονία ζωῆς τελείας κατὰ ἀρετὴν τελείαν (ὁ αὐτός).)

κακὰς πράξεις αὐτοῦ, (1) ἐλέγχεται ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἡμέραν καὶ νύκτα, τρέμει τὰ μετὰ θάνατον. Τοιοῦτον λοιπὸν ἄθρονον τίς ἤθελεν ὀνομάζει εὐδαιμόνια; Κακία καὶ Εὐδαιμονία εἶναι φύσει πολέμια καὶ ἀσυμβίβαστα.

Ἐκ δὲ τῶν περὶ ἡμέας ἀγαθῶν, ἅλλα μὲν εἶναι τῆς τύχης, ὡς λέγεται, ἅλλα δὲ τοῦ σώματος. Ἐκ τῶν λεγομένων ἀγαθῶν τῆς τύχης, τὰ ὅποια ὁμοῦ κυρίως πρόκειται νὰ ἀντρέψωμεν εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν, εἶναι ὁ πλοῦτος, τὰ ἀξιώματα, οἱ φίλοι, κ. τ. λ. Τὰ ἅπαντα δε πάντα συνιστῶσι τὴν ἐξωτερικὴν ἡμῶν κατάστασιν, καὶ οὐδὲ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν. Δὲν ἐμφοδίζουσι ὁμοῦ τὴν ἀπόλαυσιν τῆς εὐδαιμονίας, ἀλλὰ μάλιστα καὶ συντρέχουσι πρὸς αὐξήσιν αὐτῆς, ὅταν μεταχειρίζωμεθα αὐτὰ καλῶς, ἤγουν, κατὰ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καθ' ἑαυτὰ δὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ καταστήσωσι τὸν ἄνθρωπον εὐδαιμόνα, διότι δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν ἡμῶν δὲν εἶναι μόνιμα καὶ ἀχώριστα, οὐδὲ τοιαύτης φύσεως ὥστε νὰ προξενῶσιν ἡδονὴν ὑψηλὴν καὶ σταθεράν. Πρὸς τοῦτοις, δίδονται πολλάκις, ὡς ἔτυχε, καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς κακούς· ὥστε καὶ ἡ ἀπόλαυσις αὐτῶν δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ τὸν ἄνθρωπον εὐδαιμόνα, οὔτε εἰς τὸ παρὸν οὔτε εἰς τὸ μέλλον. Διὰ νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν, πρέπει νὰ θεωρῶμεν τὸ παρελθὸν αὐτῆς, τὸ παρὸν καὶ τὸ μέλλον. Ἄς συγκρίνωμεν δύο ἄνθρώπους, τὸν μὲν εὐτυχῆ κατὰ τὰ ὑλικά ἀγαθὰ τῆς ζωῆς, παραδεδωμένον ὁμοῦ εἰς ἐλκτώματα καὶ κακίας· τὸν δὲ δυστυχῆ εἰς τὰ ἐξωτερικά ἀγαθὰ, πλούσιον ὁμοῦ εἰς ἀρετήν. Εἰς τὸν κακὸν τὸν ὑλικῶς εὐτυχῆ οὐδεμίαν ἡδονὴν ἀφίνει ἢ ἀπόλαυσις τῶν παρελθόντων καὶ ἡ μνήμη τῶν κακιῶν, ἐξεναντίας δὲ μάλιστα τὸ σῶμα αὐτοῦ φθείρεται ἐκ τῆς τρυφῆς, ἢ ψυχὴ αὐτοῦ καταθλίβεται ὑπὸ τῆς συνειδήσεως, καὶ δὲν δύναται νὰ αἰσθανθῆ οὐδὲν μέρος τῆς παρελθούσης ἡδονῆς. Αἱ παρούσαι ὁμοίως κακία κατασπαράττουσιν αὐτὸν μὲ τὴν ἀνησυχίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ἀχώριστον σύντροφον τῆς ἀμαρτίας, ἀηδία, θυμοί, παραχαί, φόβοι περὶ τῶν παρόντων, ἀνησυχία καὶ τρόμος περὶ τῶν μελλόντων, ἰδοὺ ἐν συντομίᾳ ποία εἶναι ἡ φαινόμενη λαμπρὰ εὐτυχία αὐτοῦ. Ἐξεναντίας πόσῃ χαρὰν ἀπολαμβάνει ὁ ἐνάρετος, ἐνθυμούμενος

(1) Πάντα τὸν χρόνον οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν κακῶν προσδέχονται κακὰ· οἱ δὲ ἀγαθοὶ ἡσυχάζουσι διαπαντός. (Παροιμ. ιε', 15).

τὰς παρελθούσας πράξεις αὐτοῦ, βλέπων τὰς παρούσας, καὶ συλλογίζομενος τὰ μέλλοντα! Ὁ κακὸς τρέμει τὸν θάνατον, διότι βλέπει εἰς αὐτὸν παντελῆ στέρησιν τῶν γηινων, καὶ φοβερὰ· ἀπειλὰς περὶ τῶν μελλόντων· ὁ ἐνάρετος βλέπει αὐτὸν μικρότερον μὲ ἱερὸν φόβον, προσμένει ὁμοῦ αὐτὸν ἀτρέχως καὶ μετὰ πεποιθίσεως, ὅτι κόπτων τὴν σειράν τῆς παρουσίας αὐτοῦ εὐδαιμονίας, θέλει μεταβιβάσει αὐτὸν εἰς ἐκείνην τὴν τελείαν καὶ ἀτελεύτητον.

Ἄς ἀνοίξωμεν τὰ χρονικὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἱστορίας, ἃς διέβλωμεν τὰς αὐτοκρατορίας τοῦ Τιβερίου, τοῦ Κλαυδίου, τοῦ Καλλιγούλα καὶ ἄλλων τριούτων δυναστῶν ἃς θεωροῦμεν τὴν τύχην τῶν αὐλικῶν, οὔτινες ἀπέκτησαν τοσαύτην ἰσχὴν καὶ εὐνοίαν πλησίον τῶν μοναρχοτάτων ἐκείνων τυράννων· δὲν θέλωμεν εἶρεῖ οὐδένα εὐδαιμόνα. Οὐδεὶς, δὲν λέγω ἐνάρετος, ἀλλ' ὅπως οὖν λογικῶς, οὐδεὶς θέλει ἐπιθυμῆσαι νὰ ἦτο ὁμοίος μὲ αὐτούς, οὔτε θέλει φθονῆσαι τὴν τύχην αὐτῶν. Ἄς θεωρήσωμεν ἕνα μόνον ἐκ τούτων, τὸν Τιβερίον λέγω, τὸν τυράννον τῆς πατρίδος αὐτοῦ, τὸν ἀπληστον αἰμοδύρον τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ, τὸν πρῶτον τῶν ἀχρηστῶν ἄνθρωπων, τὸ ἀιδράτονον τῶν φυλοτάτων πορνῶν οὐδὲ παραμικρὸν ἔχον· εὐδαιμονίας δὲν βλέπομεν εἰς τὴν διεσφραγμένην αὐτοῦ ζωὴν. Πάντες οἱ ἱστορικοὶ περιττῶν αὐτὸν τὸσον σκληρῶς βιβασιζόμενον, ὥστε φησὶν ὅτι βλέπει ἀνεφάρμοστον τὸν Τύρταρον, καὶ τὰς τιμωρητικὰς ἐρινύνας· οἱ φοβερὸν αὐτόν. Δὲν αἰσθάνεται οὐδεμίαν ἀληθινὴν ἡδονὴν, οὔτε εἰς τὰ θεάτρα, οὔτε εἰς τὴν λαμπρὰν πομπὴν τῶν πανηγύρων. Αἱ σκληραὶ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς βιβασιζουσι αὐτὸν πάντοτε, καὶ τέλος πάντων καταστρέφει τὴν μικρὰν αὐτοῦ ζωὴν ἐν μέσῳ τῶν σπαραγμῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ τῶν ἀηδιῶν τῆς ἀτωταίας, ἄδοξης, ἀτιμίας, καταλιπὼν μῖσος καὶ φρίκην εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα. Τί δυστυχέστερον τούτου καὶ κακοδαιμονέστερον; Ἐξεναντίας δὲ, ὅς τις ἀγαπᾷ καὶ ἐργάζεται τὴν ἀρετὴν, οὐ μόνον εὐδαιμονεῖ διὰ τὴν βεβαίαν ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐν ταύτῃ τῇ προσκαίρῳ ζωῇ ἀπολαμβάνει, ὅταν εὐδαιμονίαν δύναται ἄνθρωπος νὰ ἀπολαμβάνῃ, ἐπὶ τῆς γῆς. Ἐλευθερὸς τῆς κακίας, καὶ καθαρὸς τὴν συνείδησιν, μεταχειρίζεται φρονίμως καὶ δικαίως τὰς δυνάμεις αὐτοῦ, διὰ νὰ μὴ στερῆται τῶν ἀναγκαίων ἀπολαμβάνει μετριῶς τὰ ἀγαθὰ τῆς παρουσίας ζωῆς ὑποφέρει ἡσύχως τὰ συμβαίνοντα δεινὰ εἰ-

να εὐεργετικῶς, ἰλαρῶς, πιστῶς καὶ δίκαιον, εἰς τὰ συναλλήματα, εἶναι κύριος καὶ οὐχὶ ἀνδρῶπιδον τῶν πτωχῶν, ἐν ἐνὶ λόγῳ ζῆ-λογικῶς, θεαρέτως, καὶ μεταβιβάζει ἐν εὐρημίᾳ εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν. Ἀντιπρόσωπος ἡ ἀληθὴς εὐδαιμονία τοῦ ἀνθρώπου δὲν ὑπάρχει εἰμὴ εἰς τὴν σταθερὰν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς.

Βλέπομεν, ναί, πολλάκις ἐναρέτους ἀνθρώπους, δυστυχοῦντας, καὶ ἐξεναντίας κακοῦς εὐτυχοῦντας. Ἡ εὐτυχία ὁμοῦ διαφέρει τῆς εὐδαιμονίας. Ὁ εὐτυχὴς δὲν εἶναι διὰ τοῦτο καὶ εὐδαιμόνιος τῆς τύχης τὰ ἀγαθὰ, κατὰ τὰ ὅποια συνειθίζουσι οἱ κινεοὶ ἄνθρωποι νὰ μετρώσι τὴν εὐτυχίαν, καθ' ἑκαστὰ δὲν κάμνουν τὸν ἄνθρωπον εὐδαιμόνα· ὅθεν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὴν λεγομένην εὐτυχίαν μὲ τὴν εὐδαιμονίαν, οὔτε τὴν δυστυχίαν μὲ τὴν κακοδαιμονίαν, δύναται τις νὰ ἔχῃ πλοῦτον, ἐξουσίαν, καὶ ἄλλα τοιαῦτα ἀγαθὰ, καὶ ὁμοῦ νὰ πάσχη ἀηδίαν, νὰ τυραννῆται ὑπὸ τῆς ταραχῆς τῶν πτωχῶν, καὶ νὰ βλαστηθῆται ὑπὸ τῆς ἀνησυχίας τῆς συνειδήσεως. Δύναται ἐξεναντίας, ἐστρεφόμενος τῶν τυχερῶν ἀγαθῶν, ἢ καὶ πᾶσιον ἐναντίας περιστάσεων, νὰ ζῆ ἀτάραχος εἰς ἑαυτόν. Ἡ ἀληθὴς εὐτυχία καὶ δυστυχία δὲν θεωρεῖται εἰς τὴν ἀπόλαυσιν ἢ στέρησιν τῶν λεγομένων ἀγαθῶν, ἀλλ' εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ψυχῆς. Ἐπὶ εὐλαβῆς ἡδονῆς εἶναι ἐκείνη, ἣτις προξενεῖ ἀηδίαν καὶ λύπην, ἢ καταντᾷ εἰς ἀηδίαν· ἀβλαβῆς δὲ ἡ μήτε ἀηδίαν ἢ λύπην προξενούσα, μήτε εἰς ἀηδίαν καταντῶσα καὶ τοιαύτη εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἀρετῆς, ἡδονή· ποτὲ δὲν καταντᾷ οὔτε εἰς λύπην οὔτε εἰς ἀηδίαν. Ἡ ἀρετὴ εὐφραίνει εἰς τὸ παρὸν ἀφίνει μνήμην γλυκείαν τοῦ παρελθόντος, καὶ ἐνατενίζει μὲ φαιδρὸν πρόσωπον εἰς τὸ αἰώνιον μέλλον. Τίς ἀπολαμβάνων τοιαύτην ἡδονὴν, δὲν εὐρίσκει ἐαυτὸν ἀληθῶς εὐδαιμόνα; Τίς ἐπιθυμῶν τὴν ἑαυτοῦ εὐδαιμονίαν, δὲν θέλει ζητεῖ μετὰ πάσης προθυμίας καὶ ἐπιμελείας νὰ φθάσῃ εἰς τοιαύτην κατάστασιν; Ἀλλ' οἱ πλοῖστεροι ἄνθρωποι ζητοῦσι ἐκεῖνα τὰ ἀγαθὰ, ἐκ τῶν ὁποίων ἀπολαμβάνουσι ψευδῆ καὶ ἐπιβλαβῆ ἡδονὴν, καὶ κατασταίνονται φρόντι κακοδαίμονες, ἐνφ' ἧν ἀνατίθεται ὀλίγας στιγμὰς ὅτι εἶναι εὐδαιμονέστατοι. Συγχέουσι τὴν εὐδαιμονίαν μὲ τὴν ἐπιπλάττον εὐτυχίαν, ὅσοι ζητοῦσι τὸ κατ' ἐπιφάνειαν ἀγαθὸν τέλος πάντων ὁμοῦ ἐργεταὶ κενῶς, πλὴν ἴσω· ἀνωφελῆς πρὸς ἐπανάρθωσιν, καθ' ὃν αἰτθάνονται πικρότατα ὅτι ἦσαν ἠπειρημένοι. Τὰ τυχερὰ λεγόμενα ἀγαθὰ συντρέχουσι εἰς

εὐδαιμονίαν, ὅταν καλῶς μεταχειρίζωμεθα αὐτὰ· ἀλλ' ἡ καλὴ αὐτῆ χρῆσις εἶναι ἔργον τῆς ἀρετῆς, οὐχὶ τῆς τύχης.

Περὶ τῆς εὐδαιμονίας καὶ περὶ τῆς φύσεως τοῦ ἀγαθοῦ ἔγραψαν πολλὰ ἀμφισβητήεις μεταξὺ τῶν Στωϊκῶν καὶ Περιπατητικῶν. Οἱ μὲν Στωϊκοὶ ἐφρόνου ἀγαθὸν, μόνον τὸ ὀρθὸν καὶ τίμιον, καὶ εὐδαιμονίαν τὴν ἠτυχήν καὶ ἀτάραχον ζωὴν. Οἱ δὲ Περιπατητικοὶ ἔταττον εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀγαθῶν καὶ τὸ ὠφέλιμον καὶ τὸ ἡδύ· ὅθεν ἐστοχάζοντο ταῦτα ὡς μέρος τῆς εὐδαιμονίας. Οἱ Στωϊκοὶ ὁμοῦ ἔπεστον εἰς τὴν ὑπερβολὴν, καὶ κατήνησαν νὰ ἐκλαμβάνωσι τὴν ἀναισθησίαν ὡς εὐδαιμονίαν· ὥστε πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ Περιπατητικοὶ ἐφρόνου ὀρθότερα περὶ τῆς ἀνθρωπίνης εὐδαιμονίας, ὡς καὶ περὶ τῆς ἀρετῆς, θεωροῦντες τὴν πρώτην εἰς τὴν τελείαν καὶ μετὰ λόγου πρᾶξιν τῆς δευτέρας. Ὄρθον δὲ λέγεται, ὅτι ἔχει λόγον ἐπιτηριζόμενον εἰς τὴν ἀδιάρητον καὶ ἀπταιστον κρίσιν τοῦ Λογικοῦ· τίμιον, πᾶν ὅ,τι εἶναι πρέπει εἰς τὰς περιστάσεις καὶ εἰς τοὺς χαρακτῆρας τῶν πρώτων, σύμφωνα ὅπως πάντοτε μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον· ὠφέλιμον, ὅ,τι συμβάλλει εἰς τελειοποίησιν ἡμῶν, ἢ τῶν περὶ ἡμᾶς πραγμάτων· ἡδύ τέλος πάντων, ὅ,τι προξενεῖ σεμνήν, ἰλαρὰν, καὶ ἀμεπτον εὐθυμίαν. Τὰ τέσσαρα ταῦτα εἶδη τῶν ἀγαθῶν διαφέρουσι ἀλλήλων, οὐδὲ ὁμοῦ ὁμοῦ ἀντιμέχονται, ἀλλὰ μάλιστα καὶ συνέρχονται εἰς πᾶσαν ἐνάρετον πρᾶξιν. Δὲν γίνεται φρόντι οὐδεμίαν τοιαύτην πρᾶξιν, ἣτις νὰ μὴν ἦναι ὀρθή, τιμιά, ἡδέια, καὶ ὠφέλιμος· ἕκαστον δὲ τῶν τεσσάρων τούτων ἀγαθῶν περιέχει τὰ ἄλλα τρία ἂν μόνον, λέγοντες ὠφέλιμον, καὶ ἡδύ, ἐνοώμεν τὴν ἀληθινὴν ὠφέλειαν καὶ ἡδονήν, αἵτινες εἶναι συνδεδεμένοι μὲ τὴν ἀρετὴν. Διὰ τοῦτο δὲν πρέπει νὰ κρίνωμεν τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ κατὰ τὰς προλήψεις καὶ τὰς περὶ αὐτῶν ψευδεῖς ἰδέας τῶν ἀνθρώπων.

Ἀρετὴ τελεία εἶναι ὡς καὶ ἄλλοτε εἶπομεν, τὸ νὰ πρᾶττῃ ὁ ἄνθρωπος σθερὰ τὸ καλόν, διότι εὐρίσκει αὐτὸ σύμφωνα μὲ τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. (1) Πύει λοιπὸν νὰ ἦναι ἐνάρετος, ὅς τις ἐκ φόβου τιμωρίας πρᾶττει τὸ καλόν, ἢ φεύγει τὸ κακόν· διότι ὁ τοιοῦτος δὲν πα-

(1) Τὰ δὲ κατὰ τὰς ἀρετὰς, γινόμενα, οὐκ ἐὰν αὐτὰ πως ἔχῃ, δικαίως ἢ σφρόνως πρᾶττεται ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ πρᾶττων πως ἔχῃ πρᾶττει· φρῶτον μὲν, ἐὰν εἰδῶς· ἔπειτ', ἐκ προαιρούμενος, καὶ προαιρούμενος δι' αὐτὰ· τὸ δὲ τρίτον, καὶ ἐὰν βεβαίως καὶ ἀμετακινήτως ἔχῃ πρᾶττει (Ἀριστοτέλης. Ἠθικ. Βιβλ. β'. Κεφ. δ'.)

ριστάνει εἰς ἐαυτὸν τὴν πράξιν ὡς καλὴν ἢ κακὴν, οὐδὲ ἔχει ἄλλον λόγον παρὰ τὸν φόβον τῆς τιμωρίας· ὅθεν δὲν μισεῖ τὴν κακὴν πράξιν, ἀλλὰ τὴν ἐξ αὐτῆς τιμωρίαν, τὴν ὅποιαν ἂν ἰδύνατο ν' ἀποφύγη, δεικνύει ὅτι ἤθελε πράξει τὸ κακόν. Ὁμοίως ὅταν πράττῃ τὸ καλὸν ὑπὸ μόνις τῆς ἐλπίδος τῶν βραβείων κινούμενος, δεικνύει ὅτι ἤθελε καταφρονήσει αὐτὸ, ἂν δὲν ἤλπιζε βραβεῖα. Πρέπει λοιπὸν νὰ παρατηρῶμεν πάσας ταύτας τὰς περιστάσεις, διὰ νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀλιθινὴν καὶ ἐλευθέραν ἀρετὴν ἀπὸ τῆς ψευδοῦς καὶ δουλικῆς.

Οἱ Ἐκκλησιαστικοὶ θεωροῦσι τρία εἶδη τοῦ θείου φόβου· πρῶτον τὸν *δουλικόν*· δεύτερον τὸν *οἰκόν*· καὶ τρίτον τὸν προερχόμενον ἐκ τῆς φρικώδους θεωρίας τῆς ἁμαρτίας. Δουλικὸς φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι, ὅταν τις φοβῆται τὴν αἰώνιον κόλασιν, καὶ ἐκ τούτου φεύγῃ τὴν ἁμαρτίαν. Υἱκὸς, ὅταν πράττῃ τὸ καλὸν καὶ φεύγῃ τὴν ἁμαρτίαν, φοβούμενος μὴ παραπικράνει τὸν Θεόν, τὸν οὐράνιον αὐτοῦ πατέρα. Ἐκ τῶν τριῶν τούτων εἰδῶν τοῦ θείου φόβου ὁ δεύτερος καὶ ὁ τρίτος εἶναι οἱ λογικώτεροι καὶ δικαιοτέροι· διότι εἰς αὐτοὺς δὲν θεωρεῖται θέλησις ἁμαρτίας, ἐνῶ ὁ φοβούμενος δουλικῶς τὸν Θεόν δεικνύει ὅτι ἔχει θέλησιν νὰ πράξῃ τὸ κακόν, τὸ ὅποιον φεύγει. Ὁμοίως λέγομεν καὶ περὶ τῆς ἐλπίδος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν· ἂν ἡ ἐλπίς τῶν βραβείων ἐκείνων ὑπάρχει μὲ τὴν θέλησιν τοῦ ἁμαρτάνειν, τοιαύτη ἐλπίς εἶναι δουλική, καὶ ἀκολούθως, μεμπτή. Καλλίστη δὲ ἐλπίς, καὶ ἀρετὴ θεολογικὴ εἶναι, ὅταν ἐλπίζωμεν βεβαίως τὴν μέλλουσαν μακαριότητα, πράττωμεν δὲ τὴν ἀρετὴν ἀγαπῶντες αὐτήν, ὡς σύμφωνον μὲ τὴν λογικὴν ἡμῶν φύσιν καὶ εὐάρεστον εἰς τὸν Θεόν.

(Ἠθικὴ Βάμβια, ἐκδόσις δευτέρα. Σελ. 69.)

ΤΟ ΟΝΕΙΡΟΝ ΜΟΥΣΟΥΤΑΜΑΝΟΥ ΤΙΝΟΣ ΕΙΣ

ΤΟ ΚΑΪΡΟΝ, ΚΑΙ Η ΕΚΠΑΗΡΩΣΙΣ ΑΥΤΟΥ.

Ὅτι, κατὰ τὴν πίστιν τῶν Μουσουλμάνων, τὰ ὄνειρα πολλάκις ἀληθῶς προδηλοῦσι τὸ μέλλον, εἶναι γνωστὸν εἰς πολλοὺς τῶν ἡμετέρων ἀναγνωστῶν. Διςσαφηνίζεται δὲ ἡ πίστις αὕτη, τὴν ὅποιαν καὶ ὁ προφήτης ἐπικυροῖ, ἐκ τοῦ ἐπομένου ἀνεκδότου, τὸ ὅποιον (λέγει ὁ συγγρα-

φεύς· ἐξ αὐτῆς καὶ ἐρανίζομεθα) μὲ διηγήθη εἰς τὸ Καΐρον, μετὰ τὴν τρομικὴν πανώλην τοῦ 1835, εἰς τῶν ἐπισημοτέρων ἐντοπιῶν, ἀφοῦ ἔλαβε τὸν κόπον ἐπιμελῶς νὰ ἐρευνησῇ καὶ νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν ἀλήθειαν.

Εἰς τὸ διάστημα τοῦ προσηρμένου λοιμοῦ, ὠνειρεύθη χειροτέχνις τις, ἐν Καΐρῳ διατριβῶν, ὅτι ἐσηκωσαν ἀπὸ τὸν οἶκόν του ἕνδεκα νεκροὺς, θύμα τῆς πανώλους. Ἐξῆς πησε δὲ τεταραχμένος καὶ ἔντρομος, διαλογιζόμενος ὅτι ἕνδεκα ἦτον ὁ ἀριθμὸς ὄλων τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ αὐτοῦ συμπεριλαμβανομένου· καὶ ὅτι ἐδύνατο μὲν νὰ προσθέσῃ ἐν ἡ δύο ἄλλα μέλη εἰς τὴν οἰκογένειάν του μὲ τὴν ἐλπίδα νὰ ὑπεκφυγῇ αὐτὸς τοῦ πεπρωμένου, ἀλλ' ὅτι καὶ τοῦτο ἤθελε εἰσθαι μάταιον· διότι ποῖος δύναται ν' ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ Ἰψίστου; Συγκαλέτας λοιπὸν τοὺς γείτονας, ἐκοινοποίησεν εἰς αὐτοὺς τὸ ὄνειρον· ἐκείνοι δὲ τὸν ἐσυμβούλευσαν νὰ ὑποκλίνῃ εἰς τὸ σαφῶς προδηλωθέν, καὶ νὰ εὐγνωμονῇ μάλιστα πρὸς τὸν Θεόν διὰ τὴν ἐγκαίρως ταύτην εἰδήσιν. Τὴν ἐπαύριον ἀπέθανεν εἰς τῶν παίδων αὐτοῦ· μετὰ μίαν ἢ δύο ἡμέρας ἡ σύζυγός του ἐπομένως ἄλλο τέκνον, καὶ οὕτω εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἐωτοῦ ἐμεινεν αὐτὸς μόνος εἰς τὸν οἶκόν του. Τότε δὲ μὴ δυνάμενος πλέον τὴν ἐλαχίστην ἀμφιβολίαν νὰ τρέφῃ περὶ τῆς τελείας ἐκπληρώσεως τοῦ ὄνειρου, ὑπῆγε πρὸς τινὰ φίλον εἰς γειτονικὸν ἐργαστήριον, καὶ καλέσας πρὸς ἑαυτὸν διαφόρους ἄλλους ἐκ τῶν ἐγγύς ἐργαστηρίων, τοὺς ἐνόησε τὸ ὄνειρον, ἐγνωστοποίησε τὴν σχεδὸν τελείαν αὐτοῦ ἐκπληρώσιν, καὶ συγχρόνως τὴν πληροφορίαν του ὅτι καὶ αὐτὸς ἐμελλε ν' ἀποθάνῃ ἐντὸς ὀλίγου. « Ἴσως, » εἶπεν, « ἀποθάνω τὴν ἐρχομένην νύκτα. Σὰς παρακλιῶ, λοιπὸν, δι' ἀγάπην Θεοῦ, νὰ ἔλθετε εἰς τὸν οἶκόν μου ἐνωρίς αὔριον τὸ πρωτὶ, καὶ μεθαύριον τὸ πρωτὶ, καὶ τὸ ἐφεξῆς, ἂν ἦναι χρεῖα, καὶ νὰ ἴδητε ἂν ζῶ· ἂν δὲ ἦμαι νεκρὸς, νὰ μὲ θάψετε καθὼς πρέπει· διότι κἀνένα δὲν ἔχω μετ' ἐμοῦ νὰ μὲ πλύνῃ καὶ νὰ μὲ σαβανώσῃ. Τὴν χάριν ταύτην νὰ μὲ κάμψετε, καὶ ὁ Παντοκράτωρ θέλει σὰς ἀνταμείψῃ πλουσιοπαρόχως ἐν οὐρανοῖς. Ἢδὴ ἔχω τὰ σάβανά μου ἡγορασμένα· θέλετε τὰ εὐρεῖν εἰς γωνίαν τινὰ τοῦ θαλάμου εἰς τὸν ὅποιον κοιμῶμαι. Ἄν εὐρετε τὴν θύραν κλειστήν, καὶ δὲν ἀποκριθῶ εἰς τὸ κροῦσμά σας, συντρίψατέ την. »

Περὶ λύχνων ἀφὰς ἐπλαγίασεν εἰς τὴν ἔρημον κλίνην του,

μολοντί χωρὶς ἐλπίδος νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμούς· διότι ὁ νοῦς αὐτοῦ κατεγίνετο εἰς ἀναθεώρησιν τῆς παρελθούσης ζωῆς του, καὶ εἰς σκέψεις περὶ τῆς μεταβάσεως εἰς ἄλλον κόσμον. Ἀφοῦ δὲ τελειότερον ἐνύκτωσεν, ἤρχισε νὰ φαντάζεται τὸ μὲν καὶ τὸ δὲ ἀμυδρὸν ἀντικείμενον τοῦ ζοφεροῦ κοιτῶνός του ὡς σχεδὸν τὸ ἄγριον πρόσωπον τοῦ Ἀγγέλου τοῦ Θανάτου· τέλος δὲ, πραγματικῶς κατενόησε μορφὴν τινὰ παρεισδύουσαν εἰς τὴν θύραν, καὶ πλησιάζουσαν εἰς τὴν κλίνην του. Μετὰ φρίκης ἀναπηδήσας, α ποῖός εἶσαι; » ἐξεφώνησεν αὐστηρὰ δὲ τις καὶ σοβαρὰ φωνὴν « Σιωπή! » ἀπεκρίθη, « εἶμαι Ἀζαράη, ὁ Ἀγγελος τοῦ Θανάτου! » — « Φεῦ! » ἐκραξεν ὁ ἄνθρωπος καταπεφοβισμένος· « μαρτυρῶ ὅτι εἰς μόνος Θεός, ὑπάρχει, καὶ μαρτυρῶ ὅτι ὁ Μωάμεθ εἶναι ὁ ἀπόστολος τοῦ Θεοῦ! Δὲν ὑπάρχει ἰσχὺς ἢ δύναμις εἰμὴ ἐν Θεῷ, τῷ Ἰψίστῳ, τῷ Μεγίστῳ! Εἰς τὸν Θεὸν ἀνέκομεν, καὶ εἰς αὐτὸν πρέπει νὰ ἐπανέλθωμεν! » Ἐσκεπάσθη τότε μὲ τὸ ἐπάπλωμα, ὡς διὰ προφύλαξιν, καὶ ἔκειτο μὲ πάλλουσαν καρδίαν, περιμένων πᾶσαν στιγμὴν νὰ τοῦ ἀφαιρήσῃ τὴν ψυχὴν ὁ ἀδυσώπητος Ἀγγελος. Ἀλλὰ στιγμὰί καὶ ὡραὶ παρήλθον, χωρὶς ὅμως νὰ δοκιμάσῃ τὴν παραμικρὴν ἐλπίδα σωτηρίας· διότι ἐφαντάζετο ὅτι ὁ Ἀγγελος περιέμενεν ἕως νὰ πορκαδώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἢ ὅτι πρὸς καιρὸν τὸν εἶχεν ἀφήσειν, ὥστε νὰ παρολάβῃ πρῶτον τὰς ψυχὰς τῶν πολλῶν ἐκωντοντάδων οἵτινες ἐφθانون εἰς τὸ προωρισμένον τέρμα τῶν αὐτῆν ἐκείνην τὴν νύκτα καὶ εἰς αὐτὴν ἐκείνην τὴν πόλιν, καὶ τὰς ψυχὰς τῶν χιλιάδων, οἵτινες ἀλλαχού τότε ἀπέθνησκον. Ἐχάραξε πρὶν τὰ πάθη του λάβωσι τέλος· οἱ δὲ γείτονας, ἐλθόντες κατὰ τὴν ὑπόσχεσιν, ἐμβῆκαν εἰς τὸν θάλαμον, καὶ τὸν εὐρήκαν ἔτι κοιτώμενον· ἀλλὰ παρατηρήσαντες ὅτι ἦτον ἐσκεπασμένος, καὶ ἀκίνητος ὡς πτώμα, ἐμβῆκαν εἰς ἀμφιβολίαν ἐὰν ἔτι ἐζῶσε, καὶ τὸν ἐκάλεσαν. Ἀπεκρίθη δὲ μὲ ἀσθενῆ φωνήν, α ἀκόμη δὲν ἀπέθανα· ἀλλ' ὁ Ἀγγελος τοῦ Θανάτου ἦλθε πρὸς ἐμὲ περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ καταστιγμὴν περιέμενεν τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ν' ἀφαιρήσῃ τὴν ζωὴν μου· παρακλιῶ λοιπὸν, μὴ μ' ἐνοχλεῖτε· ἀλλὰ κυττάξτε νὰ μὲ πλύνετε καὶ νὰ μὲ θάψετε. » — « Ἀλλὰ διατί, » ἠρώτησαν οἱ φίλοι του « ἀφῆκες » ἀνοικτὴν τὴν θύραν τοῦ δρόμου; » « Ἐγὼ τὴν ἔκλεισα, » ἀπεκρίθη· « ἀλλ' ἴσως ὁ Ἀγγελος τοῦ Θανάτου ἤνοιξεν αὐτήν. » — « Ποῖος δὲ, » ἠρώτησαν, « εἶναι ὁ ἄνθρωπος

» εἰς τὴν αὐλήν; » « Δὲν ἤξεύρω, » ἀπεκρίθη, « ὅτι ἄνθρωπος εἶναι εἰς τὴν αὐλήν· ἴσως ὁ Ἀγγελος ὁ περιμένων » τὴν ψυχὴν μου ἐφανερῶθη εἰς σὰς, καὶ κατὰ λάθος ἐξελάβετε αὐτὸν, εἰς τὸ λυκαυγές, ἀντὶ ἀνθρώπου. » — « Κλέπτῃς εἶναι, » εἶπαν, « ὅτι ἐσύναξεν ὅσα πράγματα τοῦ οἴκου σου ἐδύνατο νὰ σηκώσῃ· ἐνῶ δὲ κατεγίνετο εἰς τὸ πονηρὸν τοῦτο ἔργον, ἐπίασεν αὐτὸν ἡ πανώλης, καὶ τώρα κεῖται νεκρὸς εἰς τὴν αὐλήν, σφιγκτὰ κρατῶν εἰς τὴν μίαν χεῖρά του ἀργυροῦν τινὰ λιγυστάτην. » Ἀκούσας τοῦτο ὁ οἰκοδεσπότης, διελογίσθη μίαν στιγμὴν, ἔπειτα δὲ, τὸ ἐπάπλωμα ἀποβρίψας, « Δόξα τῷ Θεῷ, » ἐξεφώνησεν· « αὐτὸς εἶναι ὁ ἐνδέκατος, ἐγὼ εἶμαι ἀσφαλής. Ἀναμφίβολως αὐτὸς ὁ παυῶνος ἦλθε πρὸς ἐμὲ, καὶ εἶπεν ὅτι » εἶναι ὁ Ἀγγελος τοῦ Θανάτου· Δόξα τῷ Θεῷ! Δόξα τῷ Θεῷ! »

Ὁ ἄνθρωπος οὗτος διεσώθη ἀπὸ τὴν πανώλην, καὶ εὐχαρίστως ἐδιηγείτο τὰ ἀνωτέρω. Δὲν ὑπάρχει δὲ τίποτε πολὺ παράδοξον οὔτε εἰς τὸ ὄνειρον, οὔτε εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτοῦ, οὔτε εἰς τὰ τοῦ κλέπτου, ὁ ὅποιος ἀναμφίβολως ἦτον εἰς ἀπὸ τοὺς ἀκούσαντας τὴν πρὸς τοὺς γείτονας ὁμιλίαν; καὶ ἠθέλησε νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τὸν φόβον τοῦ δυστυχούς· ὁ λοιμὸς τοῦ 1835 ἠρήμωσε πολλοὺς οἴκους, καὶ ἦτο εἰς τοὺς νέους μάλιστα θανατηφόρος· ὅλα δὲ τὰ μέλη τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος οἰκογενείας ἦσαν νέοι, ἐκ τοῦ οἰκοδεσπότη.

(Ἐκ τῆς Ἀποθήκης τῶν ὠφελίμων γνώσεων.)

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΗΘΙΚΗΣ ΤΩΝ ΛΕΙΤΟΥΡΓΩΝ.

Ἄν ἀπὸ τὸ ὕψος τῶν στοχασμῶν του ὁ ἠθικὸς ἄνθρωπος στρέψῃ πρὸς τὸν θρόνον τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ κυττάξῃ τοὺς τυρβαζομένους περὶ αὐτὸν λειτουργοὺς, ἀλλὸ τι δὲν ἀνακαλύπτει παρὰ πλάσματα ἐξηρειωμένα ἀπὸ τὴν δουλείαν, ἀπὸ τὴν χαμέρπειαν καὶ ἀπὸ τὴν κολακείαν. Ὁ ἀνθρώπιος νοῦς ἀνάγκη ν' ἀγῆ τελείαν σχολὴν, καὶ νὰ ἔχῃ δεκαπέντε αἰῶνων ἔξιν περὶ τὰ πράγματα, καὶ τότε νὰ δυνήθῃ νὰ ἐξηγήσῃ διατί πολὺ ὀλίγα πνεύματα ἐπαρατήρησαν τὸν ἔσχατον τοῦτον βαθμὸν τῆς ἀχειριότητος τῶν ἀνθρώπων, καὶ τὴν παντελεῖ λησμονησίαν πάσης ἠθικῆς

Κατὰ δυστυχίαν ἡ ἠθικὴ διαφορὰ ὁμοιάζει τὴν φυσικὴν ἀσχημίαν, ἣτις προξενεῖ κατὰ πρώτην προσβολὴν δυσἀρεσκείαν καὶ ἀποστροφὴν ἕως καὶ εἰς ἐκείνους ὅσοι δὲν ἔχουν αἰσθησὶν τοῦ καλοῦ· ἀλλ' ὅσον βλέπει τις φρικτὰ καὶ ἄσχημ' ἀντικείμενα, τόσον συνειθίζει κατ' ὀλίγον ὀλίγον καὶ τέλος πάντων προσοικειοῦται καὶ μὲ αὐτὰ τὰ τέρατα· ἢ *συνήθεια*, λέγει ὁ Μονταίνιος, *γιατὴ τὴν πλέον δυνατὴν καὶ πλέον φυσικὴν ἀντιπάθειαν*.

Διὰ τῆς ἐκτικῆς ταύτης δυνάμεως ἐξηγεῖται διατὶ ἕκαστος ἀπωθεῖται φρίσσαν τὸν ἰδιώτην φονέα, ὄντα καταπνιγμένον εἰς τὰ αἵματα τοῦ φονευθέντος, ἐν ᾧ ὑποδέχεται μὲ τὴν προθυμίαν καὶ σέβας τὸν πολιτικὸν φονέα, καταπατισμένον εἰς τὰ αἵματα τῶν ἔθνων· διατὶ δὲ ὁ σταίνων παγίδος πολιτὴς καὶ ἐνεδρεύων διὰ ν' ἀπατήσῃ τὴν εὐκρινῆ καὶ εὐθὴ συμπολίτην χάνει ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ ὅλην τὴν ὑπόληψιν τῶν ὁμοίων του, ἐν ᾧ ὁ πολιτικὸς ἀνθρώπος, ζήσας ὅλην του τὴν ζωὴν εἰς τὴν ἀπιστίαν, εἰς τὸν δόλον καὶ εἰς τὸ ψεῦδος, περιπατεῖ ἀγερῶχος ὑπὸ πάντων προσκυνούμενος, καὶ ἀπολαύει ἀκαταπαύστως πλειοτέραν τιμὴν καὶ ὑπόληψιν.

Ἄνθρωπος τις εὐρισκόμενος εἰς κάμμιν ὁμήγουριν, ἐγείρεται καὶ λέγει: « τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα ἔγειναν διὰ τοὺς ἄλλους· συγκατανεύω λοιπὸν καὶ ἀπαιτῶ μάλιστα » νὰ ὁμιλήτε κατὰ τοὺς νόμους τῆς σεμνότητος καὶ εὐκοσμίας, καὶ νὰ πράττετε κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἠθικῆς· » ὅμως ἐγὼ δὲν γνωρίζω ἄλλους κανόνας διὰ τὸν ἑαυτὸν μου παρὰ τὰς ὁρέξεις μου, τὰ πάθη μου καὶ τὰς φαντασίας μου· οὐδὲ περιορίζω τὴν θέλησίν μου παρὰ κατὰ τοὺς ὅρους τῶν ἐπιθυμιῶν μου. » Ὁ εἰπὼν τοιαῦτα λόγια, ἐὰν δὲν ἐνομιζέτο ὅτι ἐξαίφνης ἐγένετο ἔξω τῶν κοινῶν λογισμῶν, θὰ ὀνομάζετο πάντῃ ἀνάγωγος καὶ ἀναιδὴς κυνικός· ἀν' ὅμως ὁ πολιτικὸς, συνάπτων αὐτὰς τὰς ἐννοίας εἰς ὀλίγας λέξεις, ἀναβῆ ἐπὶ τὸ ὑψηλότερον πολιτικὸν θέατρον καὶ φωνάξῃ: « Ναί, τὸ αὐτογνώμον, μόνον τὸ αὐτογνώμον θέλω καὶ ἐγὼ, καὶ τέσσαρες ἢ πέντε φίλοι μου, ἐνεργούντες διὰ τὸ συμφέρον τῆς ἐξουσίας ἡμῶν αὐτῶν ἐναντίον τοῦ συμφέροντος καὶ τῆς ἀσφαλείας τριάντα ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων ἐμπιστευσάντων ἑαυτοὺς εἰς ἡμᾶς » τοιαύτη ὁμιλία, εἰς τοιαύτην περίστασιν καὶ εἰς τοιοῦτον θέατρον δὲν θὰ ὀνομασθῆ ἀναιδὴς καθὼς καὶ εἰς

τὴν κατὰ μέρος ὁμήγουριν, ἀλλὰ θὰ ὀνομασθῆ παρρησία, ἐλευθεροστομία, καὶ μάλιστα εὐθρασία λειτουργικὴ.

Ὁ καταχραστὴς τὴν ὁποίαν ἐνεπιστεύθη παρακαταθήκην, ἀν κατὰ δυστυχίαν εἶναι ἀπλοῦς πολίτης, ἀτιμάζεται καὶ τιμωρεῖται αὐστηρῶς ἀπὸ τὸν κοινὸν νόμον· ἀν ὅμως εὐρίσκειται εἰς κανένα ἐκ τῶν πρώτων βαθμῶν τῆς πολιτικῆς ἱεραρχίας, καὶ ἀντὶ τετρακισίων φλουρίων, ἐν ἑκλεψῇ τετρακισία ἑκατομμύρια, τότε τὸ μέγεθος τοῦ ἐγκλήματος καὶ τὸ μεγάλειον τοῦ ἐγκληματίου δὲν καθυποβάλλονται εἰς τὴν κοινὴν δικαιοσύνην· τότε ὁ ἐγκληματίας, ὅστις ἐκαταχράσθη μὲ τίσσην ὑπερβολὴν τὴν κοινὴν ἐμπιστοσύνην, θὰ κριθῆ μὲ ὅλον τὸ εἰς τὸν βαθμὸν τὸν ὀρειλόμενον σέβας, καὶ δὲν θὰ κατακριθῆ αἰσχροῦς· ὡς κλέπτης καὶ αἰσχροκερδὴς, ἀλλὰ θὰ ἐλεγχθῆ μὲ εὐγένειαν, καὶ ὀνομασθῆ ἀπρόσεκτος λειτουργός· διότι ἡ κλοπὴ του θὰ μεταβληθῆ εἰς λαθὸς λογαριασμοῦ καὶ εἰς ἀπροσεξίαν λειτουργικὴν.

Ὁ λειτουργὸς Βελγίωλης ἐκήρυξε ποτε μ' ἀκτανόητον ἀναιδείαν ὅτ' εἶχε πίνακα (tarif) τῶν συνειδήσεων τῶν συγκλητικῶν. Ἡ μεγάλη Βρετανία ἠτιμᾶσθη διὰ τοῦτο ἀνευθροιάτως, καὶ οἱ ἀργυρώνητοι ἀντιπρόσωποι τοῦ ἔθνους ἐπώλουν τὰς ψήφους των κατὰ τὴν προδιωρισμένην ἀπὸ τὸν λειτουργικὸν πίνακα τιμὴν.

Ἄλλος λειτουργὸς τῆς αὐτῆς ἐπικρατείας (διότι αἱ τοιαῦται συνήκαι δὲν γίνονται ἀλλοῦ,) ἐσύναξε τοὺς νομοδοτικούς λόγους τῆς καὶ εἶπεν: « Οἱ πλείότεροι ἀπὸ σᾶς ἔχουν, ἢ θέλουν νὰ λάβουν ἀξιώματα· διὰ νὰ βάλωμεν εἰς τὰ πράγματα, πιθανὸν νὰ θελήσωμεν ν' ἀρπάζωμεν τὴν ἐλευθερίαν τῶν φρονημάτων καὶ τὰς ἀτομικὰς ἐλευθερίας τῶν πολιτῶν, οἱ ὅποιοι σᾶς ἐκλεξάν νομοδότας· πιθανὸν ν' ἀποφασίσωμεν νὰ στερήσωμεν τοὺς ξένους ἀπὸ τὸ δίκαιον τῆς ἀσυλίας· διὰ τοῦτο εἶναι ἀνάγκη νὰ μᾶς δώσετε ἐξουσίαν διὰ τινος προβουλεύματος (Bill) εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσωμεν τὰ σκοπούμενα· ἐλπίζεται δὲ νὰ μᾶς παραδώσετε τὰς ἐθνικὰς ἐλευθερίας μὲ αὐτοφωσίαν νὰ σᾶς ἀνταμείψωμεν μὲ τοιαῦτα ὑποργήματα ἢ τοιαῦτα τιμὰς, καὶ νὰ σᾶς δώσωμεν χρήματα, ἀπὸ τὰ ὁποῖα πιθανῶς ἔχετε ἀνάγκην τινὲς ἀπὸ σᾶς. »

Οἱ πλείότεροι ἐκ τῶν ὄσ' ἤκουσαν τὴν προβληθεῖσαν παρὰ τῆς ἐξοχότητος του συμφωνίαν, ἐδέχθησαν καὶ ὑπέγραψαν αὐτήν. Ὅμως ἐνθυμήθησαν τὴν πατρίδα τινὲς ἐξ

αὐτῶν ὅσοι γεγρακότες εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς ἠθικῆς καὶ εἰς τὸ στάδιον τῆς τιμῆς· ὅθεν δὲν ἠθέλησαν ν' ἀμαυρώσουν τὴν ζωὴν των ὀλόκληρον. Τούτους λοιπὸν εἶπεν ὁ λειτουργὸς ἐνώπιον τοῦ μεγάλου ἔθνους των: « Φύγετε ἀπὸ τὰ συμβούλια τοῦ ἡγεμόνος, ἐκδύθηται τὴν τῆβεναν τοῦ ἄρχοντος, καὶ ἐξέλθετε ἀπὸ τὰς πολεμικὰς τάξεις, σεῖς, οἵτινες ἔχετε συνειδήσιν καὶ τὴν ἐρωτᾶτε ὅταν πρόκειται λόγος περὶ τοῦ συμφέροντος· σεῖς, οἵτινες ἀκόμη ἐνδοῖσθε καὶ ἐρυθριάτε! » Ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἐτελεσφόρησεν ὁ λειτουργὸς, διότι ἡ ἀσθενὴς ὑπὲρ αὐτοῦ πλειονοψηφία τῶν νομοθετῶν ἐπρόσκοψεν εἰς τὴν ἀκαταμάχητον δύναμιν τῆς κοινῆς ὑπολήψεως.

Ἄν οἱ ἄνθρωποι δὲν ὁμοιοῦν ὅτι τὰ βασιλεία, ἐνθα οἱ διευθύνοντες τὰ τῆς κυβερνήσεως ἐπαγγέλλονται τοιαύτας ἀρχὰς, ἐφθασαν εἰς τὴν ἔσχατον βαθμὴν τῆς διαφορᾶς, ἀνάγκη νὰ καύσωμεν ὅλους τοὺς κώδικας, καὶ νὰ κηρύξωμεν ὅτ' ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ ἠθικὴ εἶναι λέξεις χωρὶς ἐννοίαν, καὶ ὅτι τὸ πᾶν δὲν κυβερνᾶται ἀπὸ τὸν καθολικὸν νόμον τῆς φύσεως· εἰς ἕνα λόγον ἀνάγκη νὰ συντρίψωμεν διὰ παντὸς αὐτὴν τὴν μεγάλην ἄλυσιν τῆς οὐρανίου δικαιοσύνης, ἣτις συνέχει ὅλα τὰ τέκνα τῆς γῆς, καὶ τῆς ὁποίας (κατὰ τὴν θαυμασίαν εἰκόνα τοῦ Πλάτωνος) ὁ τελευταῖος κρῖκος συνέχεται μὲ τὸν θρόνον τῆς αἰδιότητος.

Καθὼς τὰ μνηκόμενα ζῶα ἔχουν πολλοὺς στομάχους, οὕτω καὶ οἱ ἐν τοῖς ἀξιώμασιν ἄνθρωποι ἔχου πολλὰς συνειδήσεις· καὶ γνωρίζω ἀνθρώπους, οἵτινες ἔχουν τόσας συνειδήσεις, ὅσα ὑποργήματα· ἄρα ἔχουν διπλάς, τριπλάς, τετραπλάς συνειδήσεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐκπηγάζου ἀλλόκοτοι πόλεμοι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν.

Κατὰ τὴν συνειδήσιν τοῦ ἰδιώτου, ὅποιος δὲν ἐργάζεται παντάπασι εἰς τὸν κόσμον, δὲν ἔχει καὶ δίκαιον ν' ἀπονέμεται τίποτε· ὅσοι δὲ φιλόπονοι, δὲν εἶναι ὑπόχρεοι νὰ ζοῦν ταλαιπωρούμενοι καὶ κοπιᾶζοντες, διὰ νὰ ἐκθρέψουν τοὺς ὄκηρους, οἱ ὅποιοι ζῶσιν ἐν ἀργίᾳ καὶ ἀφθονίᾳ, διότι ὅποιος ἀγωνίζεται, ἐκεῖνος πρέπει καὶ ν' ἀνταμείβεται. Ἀλλὰ κατὰ τὴν συνειδήσιν τοῦ δημοσίου ἀνθρώπου, ὅστις φρονεῖ ὅλα τὰ ἐναντία σχεδὸν, ὅσοι τραυματίαι, ὅσοι καχεκτικοὶ ἐνεκα τῶν πολυχρονίων πολεμικῶν ἀγώνων καὶ τῶν κατὰ ξηρὰν καὶ θάλασσαν ἐστρατειῶν, δὲν ἔχουν τὸ δίκαιωμα ν' ἀπαιτήσουν διὰ νὰ λάβουν, ἀλλὰ νὰ παρακαλέσουν διὰ ν' ἀξιωθοῦν τῆς ζωτροφίας των, τῆς ὁποίας

εἶναι πιθανὸν καὶ νὰ στερηθοῦν, ἀν κατὰ δυστυχίαν δὲν ἔχουν φυσιογνωμίαν ἀρέσκουσαν εἰς τὸν ὑπογράφοντα, τὸν ἐπιθεωροῦντα, τὸν διατάττοντα καὶ τὸν πληρόντα τὰ σιτηρεσία των. Μ' ὅλον τοῦτο αὐτὰ τ' ἀξιώματα τοῦ Βιλιάμ Πίττ δὲν εἶναι γενικά· ἔχουν καὶ τινὰς ἐντίμους ἐξαιρέσεις.

Ἐχεις δίπλωμα νὰ περιδιαβάξῃς κατ' ἡμέραν ἔφιππος ἐμπρός, ὀπίσω καὶ περὶ τὰ θυρίδια τῆς ἀμάξης, νὰ κλεινῆς ἢ νὰ ἀνοίγῃς τὰς θύρας, καὶ νὰ παρευρίσκειται εἰς τεταγμένας ὥρας πάντοτε, ὅταν θελῇ νὰ κοιμηθῇ ἢ νὰ ἐξυπνήτῃ ὁ ἡγεμὼν; Τότε ὁ λειτουργός, ἀπὸ τὴν συνειδήσιν τοῦ κινούμενος, φωνάζει παρευθὺς ὅτι τὰ τοιαῦτα ὑποργήματα εἶναι ἀμετάπτωτα· ὅτι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀφαιρηθοῦν ἀνευ τακτικῆς διαδικασίας· καὶ ὅτι πρέπει νὰ προστεθοῦν εἰς αὐτὰ καὶ ἄλλα ὀφέλη, ἀφαιρούμενα, εἰ δέον, καὶ ἐκ τῶν σιτηρεσιῶν τῶν ἀπομάχων στρατιωτῶν οἵτινες τέλος πάντων ἔπρεπε ν' ἀρκῶνται μόνον εἰς τὴν ὁποίαν ἀπέλαυσαν πολεμικὴν δόξαν, καὶ νὰ μὴ ζητοῦν κἀνένα μισθόν.

(Ζιουῆς.)

ΟΙ ΕΣΟΡΙΣΤΟΙ.

(Συνέχεια, βλέπε τόμος α. Σελ. 188.)

Ὁ Νικόλαος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν κλύβην καὶ ἔλαβεν μίαν μικρὰν δοκὸν, δι' ἧς ἐπροσπάθησε νὰ ἀνακαλύψῃ τὴν ὑπὸ τῶν ἀκανθῶν κρυπτομένην σχησμάδα. Τέλος, ἐξομαλύνων αὐτὴν ὑπὸ τὰς ἀκάνθας, ἀνεκάλυψεν ὅτι ἦτο κοίτη χειμάρρου παγωμένου. Ἄν καὶ ἡ εἴσοδος αὐτῆς ἦτο χαμηλὴ καὶ στενὴ, ὁ νεὸς δὲν ἐδειλίασεν, ἀλλὰ εἰσῆλθεν ὀδηγούμενος ὑπὸ τοῦ Ἡφαίστου καὶ παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ Κωδῆρου καὶ τοῦ Εἰσπράκτορος. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἠναγκάσθη νὰ ἔρπη γονατιστός, ἀλλὰ μετὰ παρέλευσιν τινῶν λεπτῶν εὐρέθησαν ἐντὸς λάκκου τινός, φέροντος πρὸς τὴν κορυφὴν ἐνὸς ὄρους.

Ὅτε οἱ ὀδοιπόροι ἐφθασαν εἰς τὴν κορυφὴν, ἡ ἡμέρα ἤρχισε νὰ φαίνεται: ἡ καταιγὶς εἶχε παύσειν ὀλοτελῶς, καὶ εἰς τὴν πρώτην λάμπιν τῆς αὐγῆς, ὁ Νικόλαος ἐγνώρισεν τὸν τόπον ὅπου εὐρίσκοντο.

Ἄλλ' αἱ ταλαιπωρίαί τῆς νυκτός εἶχον πλέον ἀπαν-
δήσει τὰς δυνάμεις των· ὅστε, ὁ μὲν Εἰσπράκτωρ δὲν ἠδύ-
ναντο νὰ περιπατεῖ, ὁ δὲ Κόδηρος ἐσυχνοκάζιζεν ἐν τῇ
ὁδοῦ. Ὄθεν ὁ Νικόλαος ἀπεφάσισε νὰ ὑπάγωσιν εἰς μίαν
καλύβην ἐνὸς Ὀστιαίου, τὸν ὁποῖον ἐγνώρισε, καὶ παρὰ
τῷ ὁποίῳ ἠδύναντο νὰ εὐρωσιν, πᾶν ὅτι τοὺς ἀναγκαι-
οῦσε.

§ 6.

Ἡ καλύβη, πρὸς ἣν διευθύνετο ὁ Νικόλαος ἦτο κτι-
σμένη πλησίον τῶν ὄχθων τοῦ Ὄθα, ἐπὶ μιᾶς περιοχῆς
δενδρώδους καὶ πολλὰ γονίμου εἰς βοσκὰς.

Ὅτε οἱ ὁδοιπόροι μας ἔφθασαν πλησίον τῆς καλύβης,
ἄρμησαν κατ' αὐτῶν οἱ σκύλλοι, τοὺς ὁποῖους ὅταν ἤκου-
σεν ὁ Κ. Ροκώδης, ἤνοιξε τὴν θύραν, καὶ ἰδὼν τοὺς ξέ-
νους ἐπαρκαλέσεν αὐτοὺς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν κα-
λύβην.

Ὅταν εἰσῆλθον εἰς τὴν καλύβην, ὁ Νικόλαος ἠρώτησε
τὸν 'Ροκώδη ἐὰν ἠδύνατο νὰ τοὺς προμηθεύσῃ κανὲν ἔλ-
κυθρον· ὁ δὲ 'Ροκώδης τὸν ἀπεκρίθη, ὅτι ἠδύνατο νὰ τοὺς
προμηθεύσῃ ἐν βασιλικὸν (συρόμενον ἀπὸ δώδεκα σκύλ-
λους). Τότε ἐσυμφώνησαν μεταξὺ των ὁ μὲν Νικόλαος
νὰ συνοδεύσῃ τὸν Εἰσπράκτορα, ὅστις ἐφοβεῖτο ὅτι δὲν
ἔθελε δυνῆθαι νὰ διοικήσῃ τὸ ἔλκυθρον, ὁ δὲ Κόδηρος ἐπειδὴ
εἶχεν ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἐσυγκατένευσε νὰ ἀναχωρήσῃ
ἀκολούθως μετὰ τοῦ 'Ροκώδη, ὅστις εἶχεν ὑποθέσεις εἰς
τὴν πόλιν.

Ἐνῷ λοιπὸν ὁ Νικόλαος καὶ ὁ 'Ροκώδης ἀπεσύρθησαν
διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὸ ἔλκυθρον, ὁ Εἰσπράκτωρ ἔμεινε
μετὰ τοῦ Κόδηρου, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶπεν:

— Εἰς πόσας ὥρας, τέλος, θέλομεν ἐπανέλθωιν ὑγεῖεις
εἰς τὴν Βερεζόβην;

— Χάρης εἰς τὸν Ἰφραϊστον! ἀπεκρίθη ὁ Κόδηρος.

— Ναί, ναί, τῷ εἶπεν ὁ Κίτσοφφ! ὁ σκύλλος Σας μᾶς
ἔδειξε τὸν δρόμον, ἀλλ' ὁ Νικόλαος τὸν ἐμάντευσε.
Ἄνευ τοῦ Νικολάου ἠθέλωμεν εἰσθαι ἤδη ἀνθρώπους . . .
Ὁ Νικόλαος μᾶς ἔσωσε.

— Καὶ μάλιστα δύνασθε νὰ εἰπῆτε, ὅτι Σας ἔσωσε
διὰ τὴν μίαν ἐκ τοῦ πυρός, καὶ τὴν ἄλλην ὅταν Σας ἀνέ-
σσυρε ἐκ τοῦ κρηνοῦ.

— Ἀληθῶς, εἶπεν ὁ Εἰσπράκτωρ, τὸν ὁποῖον ἡ χαρὰ
τοῦ ὅτι ἐσώθη ἀπεκαθίστα σχεδὸν εὐγνώμονα. . . .

Ὁ νέος μᾶς ἐστάθη ὠφέλιμος· διότι ἐπίσης ἔσωσε καὶ τὰν
δύο μας τὴν ζωὴν.

— Διὰ τοῦτο καὶ ἐγὼ εἶμαι πρόθυμος νὰ τὴν εὐθουσι-
άσω δι' αὐτόν.

— Ἀναμφιβόλως, δὲν πρέπει νὰ ἦναι τις ἀγνώμων. . .
ὅσον ἐκ μέρους μου, εὐχομαι νὰ ἐπιτύχω περιστάσεις νὰ
τοῦ δειχθῶ ὠφέλιμος.

— Ἀληθινά!

— Ἄς μὲ δοκιμάσῃ φθάνει μόνον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον
θέλει μὲ προτείνει νὰ ἦναι κατορθωτέον.

— Καὶ ἐὰν Σας ἐζήτει καμμίαν χάριν, ἥτις δὲν ἤθελε
Σας πηράξει εἰς τίποτε;

— Ἐλπίζω, ὅτι δὲν ἀμφισβῆλλει περὶ τῆς εὐγνωμοσύ-
νης μου. . . . θέλω θυσιάσει τὸ πᾶν δι' αὐτόν.

Ὁ Κόδηρος διέμεινε τινὰς στιγμὰς σκεπτόμενος· ἔπειτα
χαμηλόνων τὴν φωνήν:

— Δύνασαι, εἶπεν, νὰ τοῦ ἀποδώσετε ὅτι Σας ἔκαμα
καὶ τοῦτο ἄνευ ἐξέδων.

— Πῶς;

— Ἄς εἰσέλθωμεν εἰς ἐν ἄλλο δωμάτιον.

Ἡ ἀπουσία των διήρκεσε τινὰ καιρὸν· ὅταν δὲ ἐπανήλ-
θον τὸ πρόσωπον τοῦ Κόδηρου ἐξέφραζεν εὐθυμίαν καὶ
θρίαμβον.

— Ἄς ὑπάγωμεν, εἶπεν οὗτος, ἰδοὺ ὅπου ἐσυμφωνή-
σαμεν. Ἢδὴ δὲν μένει πλέον εἰμὴ νὰ ταχύνητε τὴν ἀνα-
χώρησίν Σας.

Εὐρον εἰς τὴν θύραν τὸν Νικόλαον καὶ 'Ροκώδη, οἵτινες
εἶχον τὰ πάντα ἔτοιμα διὰ ταξείδιον. Ἐμῆκαν λοιπὸν
ὁ Νικόλαος μετὰ τοῦ Εἰσπράκτορος εἰς τὸ ἔλκυθρον, καὶ
οὕτως ἐντὸς ὀλίγου ἐχάθησαν ἐκ τῆς πεδιάδος.

ΠΟΛΙΤΙΚΑ.

ΤΟ ΝΥΝ ΣΥΣΤΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΜΑΣ.

Ἐὰν ἡ Πατρίς μου ἐτύγχανε νὰ διοικῆται ὑπὸ ἀπολύτου
ἔξουσίας, ἠθέλον ἐξανάγκης ζῆν μακρὰν τῆς πολιτικῆς
σφαίρας· ἠθέλον ἀκαταπαύστως σπουδάζει τὸν τρόπον εἰς
τὸ νὰ συμμορφώωμαι κατ' ὅσον ἠδύναμην μὲ τὸ σκληρόν,
ἢ μὲ τὸ ἐπιεικὲς σύστημα τῆς ἀπολύτου Κυβερνήσεως.

Ἄλλ' ἐπειδὴ, κατ' ἀγαθὴν τύχην, αὕτη βασιζέται σήμε-
ρον ἐπὶ τῶν στερεῶν θεμελιῶν τοῦ Πολιτικῆς αὐτῆς Χάρτου,
τὸν ὁποῖον ἀπέκτησε μὲ πολλὰς θυσίας καὶ μὲ μεγάλους
καὶ πολυχρονίους ἀγῶνας, χρέος μου ἱερώτατον νομίζω τὸ
νὰ ἐξασκῶ διηκεῖν τὸ δικαίωμά μου. Ὄθεν, ἐμβαίνω
εἰς τὴν συζήτησιν τοῦ σημερινῆς συστήματος τῆς Κυβερ-
νήσεώς μας.

Ἔως πρὸ ὀλίγου ἡ Ἑλλάς ἐκυβερνᾶτο ἄνευ πολιτικῆς
συστήματος, ἐλπίζοντα τὴν μέλλουσαν αὐτῆς τύχην ἀπὸ
τὴν φορὰν τῶν πραγμάτων καὶ ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν
καὶ οὐδέποτε ἡ ἱστορία δύναται νὰ μὲμψῃ τὴν ἐποχὴν
ἐκείνην, διότι ἦτο ἀφρευκτος συνέπεια τῆς Ἐπαναστάσεως.

Εἰς τὴν δημοσιευθεῖσαν ἐν τῇ 9. Σελ. τοῦ Πρώτου Τόμου
τῆς Μελέσεως Πολιτικῆν Διατριβὴν μου διεπραγματεύθη
μὲ συντομίαν περὶ τῆς τότε πολιτικῆς ἡμῶν καταστάσεως,
ἐκθέσας τὰς ὀλεθρίους μεταβολὰς καὶ τὴν ταλαιπωρίαν,
τὴν ὁποίαν τὸ ἔθνος διαδοχικῶς ὑπέστη· ἀλλ' ὅλα ταῦτα
ἐπεσφραγίσθησαν τὴν Τρίτην Σεπτεμβρίου, ἀφ' ἧς ἡμέ-
ρας ἤρξατο νέα ἐποχὴ καὶ νέον στάδιον εἰς τοὺς Ἕλληνας.
Χρεωστούμεν ὅθεν ἅπαντες οἱ Ἕλληνες νὰ ἐννοήσωμεν
καλῶς, ὅτι τὸ ἐνδοξόν διὰ τὴν Πατρίδα καὶ μόνιμον εἰς
τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους ἐκεῖνο πολιτικὸν
μας ἔργον, ὑπέβαλλεν ἐνώπιον ἡμῶν καταλληλότατον
ΣΥΝΤΑΓΜΑ, ἐπὶ τοῦ ὁποῖου ἀνυπερθέτως ὠφελεῖ καὶ ἡ
Κυβέρνησις καὶ ὁ Λαὸς νὰ βαδίξῃ. Πᾶν ἄλλο μέτρον εἰς
τὸ κυβερνᾶν, δὲν ἐμπορεῖ εἰμὴ νὰ φέρῃ τὴν καταστροφὴν
τῶν κυβερνῶντων, ἀλλ' οὐχὶ τοῦ Συντάγματος.

Ἐκαστος ἀνθρώπος ἔχει ἴδιον σύστημα εἰς τὸ ἐνεργεῖν,
καὶ τοῦτο εἶναι μία ἀλήθεια πασιδῆλος. Οἱ Γεωργοὶ, οἱ
Βιομήχανοι, οἱ ἔμποροι καὶ οἱ Ἐπιστήμονες βαδίζουν μὲν
εἰς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὰ ἔργα των· ἕκαστος
δὲ βαδίζει κατὰ τὸ ἴδιον αὐτοῦ σύστημα. Ἐὰν λοιπὸν εἰς
ὅλας τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα αὐτῶν
πρέπει νὰ ὑποταθῇ τὸ σύστημα τι, εἰς τὴν τέχνην τοῦ κυβερ-
νᾶν ἀρμόζει ἐτι μᾶλλον τοῦτο, διότι ἀφορᾷ τὴν συντήρη-
σιν, τὴν αὐξάνσιν καὶ τὴν εὐδαιμονίαν ὁλοκλήρων λαῶν.

Ἀφοῦ ἐτέθη ἡ βῆσις τοῦ κυβερνᾶν εἰς τὴν Ἑλλάδα,
καταγινομαι ἐπιμῶνως νὰ σπουδάσω τὸ σύστημα τῆς Κυ-
βερνήσεώς μας, καὶ τῇ ἀληθείᾳ, ὅσον περισσότερον ἐρευνῶ
τὰ αἰτία τῆς τοιαύτης μελέτης, τοσοῦτον βυθίζομαι εἰς
ἐν ἀκατανόητον χάος! διατρέχω ἐν ἀπειρον πλῆθος πολι-

τικῶν σφαλμάτων, χωρὶς νὰ εὐρίσκω τίποτε σύμφωνον μὲ
τὸ Σύνταγμα, μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ ἔθνους καὶ μὲ τὸ πνεῦμα
τοῦ σημερινῆς Αἵματος.

Ἄν εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν κυβερνήσεων πρέπει ἀφεύκτως
νὰ ὑπάρξῃ μία βῆσις, τῆς ἡμετέρας κυβερνήσεως ἡ βῆσις
εἶναι βεβαίως ὁ Πολιτικὸς χάρτης· τῶν δὲ πολιτικῶν
μας τὰ συστήματα πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ περιστρέφονται
εἰς τὴν φρόνιμον καὶ ἀκριβεστάτην ἐφαρμογὴν τοῦ Συντάγ-
ματος. Ἀλλὰ, εἰς ποίαν περίστασιν, (ἐρωτῶ τὰ ἐνεργούντα
ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς, πρόσωπα,) μετὰ τὴν ἀποπεράτω-
σιν τῆς Ἐθνικῆς Συνόδου, θεωρηθῆ ἡ τοιαύτη βῆσις τῆς Κυ-
βερνήσεώς μας, καὶ ποῖος ἐκ τῶν ἐν τοῖς πράγμασιν πο-
λιτικῶν ἐδείξεν ὁπωσοῦν εἰς τὰ ἔργα του σύστημά τι; ἰδοὺ
τὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον πρὸ παντὸς ἄλλου πρέπει νὰ ἐπα-
σχολήσῃ τὰς Βουλὰς μας εἰς τὴν νέαν αὐτῶν ἐναρξιν.

Ὁ Κ. Μαυροκορδάτος προσεκλήθη νὰ σχηματίσῃ τὸ
πρῶτον συνταγματικὸν Ἰπουργεῖον πρὶν δὲ προφθάσῃ νὰ
δείξῃ τὸ σύστημά του, ἠναγκάσθη μετὰ τεσσάρων μηνῶν
ἀνήσυχον καὶ κυματώδη διοίκησιν νὰ παραιτηθῆ. Δὲν
ἐμπορεῖ τις οὐδόλως νὰ ἐπικρίνῃ τὸ σύστημα τοῦ Κ. Μαυ-
ροκορδάτου· διότι, ἅμα ἔλαβε τὰς ἡνίας, διηγήθη ἰσχυρὰ
καὶ πεισματώδως κατ' αὐτοῦ ἀντιπολιτευσίς, ἥτις δὲν τὸν
ἄφησεν οὐδὲ βῆμα νὰ κάμῃ πρὸς τὴν Κυβερνήσιν του. Τὸ
πρῶτον δὲ καὶ μεγαλύτερον πολιτικὸν σφάλμα τοῦ Κ.
Μαυροκορδάτου δὲν εἶναι ὅτι ἀνεδέχθη εἰς ἑαυτὸν ἀποκλει-
στικῶς τὴν διεύθυνσιν τοῦ Ἰπουργεῖου· ἐπειδὴ τοῦτο, ὡς
εἶναι γνωστὸν, ἔγεινε κατὰ συνθήκην· ἀλλὰ διότι δὲν
ἐσπούδασε τὸν Κ. Κωλέττην, ἀφοῦ τοσαῦτα ἔτη συνηγο-
νίσθη καὶ συνέζησε μετ' αὐτοῦ· καὶ διότι δὲν ἐγνώρισεν, ὅτι
ἔπρεπε μᾶλλον νὰ προσέχῃ τὴν ἐπιβρόχον τοῦ Κ. Κωλέττου,
παρὰ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ συστήματός του.

Ἐντοσοῦτο, ὁ Κ. Κωλέττης ὑψοῦται μετὰ τῆς τριμο-
ρωτέρας ὀχλαγωγίας εἰς τὴν Πρωθυπουργίαν, καὶ ὅλαι αἱ
ἀγαθαὶ ἐλπίδες (κατὰ τινὰς ταραχοποιούς καὶ ἰδιοτελεῖς
ἀνθρώπους) συντροφεύουσι τὴν ὑψοῦσιν τοῦ Κ. Κωλέττου.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ μεγαλύτερον μέρος τοῦ ἔθνους ἦτο
τυφλῶς πως τότε προσκεκολλημένον εἰς τὸν πατριωτισμὸν
τοῦ Κ. Κωλέττου. Ὡστε, ὁ ἀρχαῖος οὗτος ἀγωνιστὴς
ὠφελοῦμενος ἐκ τῆς περιστάσεως ταύτης, καὶ ἔχων μεθ'
ἑαυτοῦ τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ ἔθνους, τὴν θέλησιν τοῦ
Βασιλέως, τὸ γενικὸν Ταμεῖον καὶ τὴν δύναμιν τῆς Κῶ-

βερνήσεως, ἡδύνατο ἡσυχώτατα καὶ εὐκολώτατα νὰ κτίσῃ τὰ θεμέλια τῆς συνταγματικῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν εἶχε τὴν απαιτούμενην ἰδέαν καὶ πείραν. Ἄλλ' ὑπάρχει καὶ μία γενικὴ ἀλήθεια, τὴν ὁποίαν ἐχρεώσται νὰ γνωρίζῃ ὁ Κ. Κωλέττης; καὶ τὴν ὁποίαν ἱκανῶς ἐδιδάχθησαν ἐσχάτως ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς καὶ οἱ τρεῖς πολιτικοὶ μας ἄνδρες, οἱ δικαίως ἐπιβραβεύοντες εἰς τὸ πολιτικὸν ἡμῶν σῶμα, δηλαδή: « Πᾶν ὅτι ἀρχίσῃ τις ἐσφαλμένως καὶ ἀτάκτως, θέλει ἀκολουθεῖ ἀκαταπαύστως εἰς τὴν ἀττάξίαν καὶ εἰς τὰ σφάλματα μέχρι οὗ μηδενισθῇ. » Ἢ δὲ ἀπόδειξις τῆς ἀληθείας φαίνεται ἀπλοῦστατα ἀπὸ τὴν νῦν δεκαπεντάμηνον Κυβερνήσιν μας, ἧτις, ἂν καὶ εἶχεν ὅλα τὰ μέσα, ἐφθασεν ὅμως ἤδη εἰς τὸ ἐσχάτον τῆς ἀμηχανίας, διότι ἐγεννήθη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀταξίας καὶ τῆς δολιότητος!

Τινὲς φρόνουσιν, ὅτι ἡ τοικυτῆ παράνομος τάσις τῆς Κυβερνήσεώς μας ἀπέβλεπεν εἰς οὐδὲν ἄλλο, εἰμὴ εἰς τὴν πλῆξιν καὶ ἔντεχρον καταστροφὴν τοῦ Συντάγματος. Ἐγὼ δὲν δύνάμην νὰ συμφωνήσω εἰς τοῦτο· διότι τὸ τοιοῦτον ἔργον ἀπαιτεῖ δύναμιν, ἀργύριον, στρατεύματα, κ. τ. λ. τὰ ὅποια ἐκλείπουσι σήμερον ἀπὸ τὸ Κυβερνητικὸν μας σῶμα. Ἐπομένως, ἴ ποῦς δύναται νὰ ὑποθέσῃ καὶ ὅτι τὰ στρατιωτικὰ μας σῶματα, γεννημένα ἀπὸ τὰ σπλάγχνα τοῦ ἔθνους, δύναται ποτε νὰ στρέψωσι τὰ ὄπλα αὐτῶν ἐναντίον τῶν γονέων καὶ τῶν ἀδελφῶν των, ἐνῶ ὀρκίσθησαν νὰ φέρωσιν αὐτὰ ὑπὲρ τῆς Πατρίδος, τῆς Θρησκείας καὶ τοῦ Συντάγματος; Οὐδεὶς! Εἶναι μὲν βέβαιον ὅτι ὅλαι αἱ πράξεις τῶν Ἰπουργῶν μας ἦσαν αὐτόχρημα ἀντισυνταγματικά· πρέπει δὲ νὰ ἀποδώσῃ τις αὐτάς ὅλως εἰς τὴν ἀπειρίαν καὶ εἰς τὴν ἀγνοίαν.

Εἰς διάφορα προηγουμένα μου πολιτικὰ ἄρθρα ὠμίλησα ἐν ἐκτάσει περὶ τῆς ἀπειρίας καὶ περὶ τῆς παχυλῆς ἀγνοίας τῶν νῦν Ἰπουργῶν, ἐλθέσας δὲ ἔργων αὐτὴν τὴν ἀθλιεστάτην καὶ πεπλανημένην ὁδὸν τῆς Κυβερνήσεως. Οἱ δὲ ἔνθερμοι ὑπερασπισταὶ τῆς σημερινῆς ἀταξίας, ἐὰν μὲν ἐπιθυμοῦν νὰ διαπρέψωσιν εἰς τὸν πολιτικὸν κύκλον, ὠφείλουσιν νὰ σπουδάζωσι μᾶλλον τί ἐστὶ πείρα καὶ πολιτικὴ γνώσις, παρὰ νὰ ζητῶσι μὲ φλυαρίας καὶ μὲ σοφίσματα νὰ καλύψωσι τὴν παταχθῆν δεικνυομένην ἀλήθειαν· ἐὰν δὲ ἐλπίζουν νὰ ὠφελθῶσιν ἀπὸ μίαν γενικὴν ἀναρχίαν, ἢ ἀταξίαν πραγμάτων, πρέπει νὰ λάβωσι μίαν

σταθερὰν ἀπόφασιν, ὅτι τὸ ἔθνος δὲν ὀπισθοδρομεῖ πλέον ἀπὸ τὴν ὁποῖον ἐλαθε ζωνρῶς δρόμον. Πρέπει νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἡ Πατρις ἀπηύδθη πλέον ἀπὸ ξηρὸς λόγους καὶ ψευδεῖς ὑποσχέσεις, καὶ ἐπιθυμεῖ ἔργα. Ἐπιθυμεῖ νὰ εἶδῃ τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Τόπου στερεομένην, καὶ τὸν Νόμον ἐνισχύοντα καθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν.

Φωνασκοῦσιν, ὅτι ἡ Κυβέρνησις παγιοῦται, καὶ ὅτι ὁ Νόμος ἐνισχύεται. Ἄλλ' εἴτε δὲν ἠξέουρον τί λέγουσιν, εἴτε νομίζουσι ὅτι ζῶσι μεταξὺ τῶν Ἀτζαρίων τῆς Νεαπόλεως, παίζοντες ἀσυστόλως καθημέραν μὲ τὰς ἱερωτέραις λέξεσι, Θρησκεία, Πατρίε, Ἐλευθερία, Δικαιοσύνη, Εὐνομία, κ. τ. λ.

Ἄν ἐννοῶσι τὸν Νόμον ἰσχύοντα ἐπὶ τῶν τιμίων καὶ φιλοπόνητων πολιτῶν; τοῦ ἀπαντῶ, ὅτι οἱ τοιοῦτοι δὲν ἔχουσι χρεῖαν Νόμου, διότι Νόμος εἰς αὐτοὺς εἶναι ἡ Τιμιότης καὶ ἡ Συνείδησις των. Καὶ, ἂν ὅλος ὁ Κόσμος ἐσυνίστατο ἀπὸ τιμίους ἀνθρώπων, δὲν ἦθελον ὑπάρχει εἰς τὰ λεξικά αἱ λέξεις, Νόμος καὶ Κυβέρνησις. Ἄρα, ὁ Νόμος τότε ἰσχύει, ὅταν καταστῆλῃ τοὺς κακούργους, καὶ περιορίζει τὴν ἐπιβροχὴν τῶν δυνατῶν. Ὅταν, παραδείγματος χάριν, ἡ Κυβέρνησις ἔχει τὴν δύναμιν νὰ ὑποχρεώσῃ τινὰς ὀπλαρχηγούς, (οἵτινες μὲ τὴν δοξομανίαν καὶ τὰς περὶ τὸν ἀπαιτήσεις των διαταρῆται τὸ ἔθνος,) εἰς τὴν παντελῆ πειθαρχίαν τῶν καθεστῶτων, τότε τῶντι ὁ Νόμος θέλει εἶσθαι ἰσχυρός.

Ἄλλ' ὅτε ὁ Κ. Κωλέττης εἶναι ἠναγκασμένος νὰ συνεργάζεσθαι μὲ ἀνθρώπους ἀμαθεῖς, ἀδίκους καὶ δολίους εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κράτους; ὅτε εἶναι ἠναγκασμένος νὰ σχηματίσῃ ἐν τῇ Βουλῇ πλειοψηφίαν εὐτελεῖ, εὐκίνητον καὶ τερατώδη, ἐνῶ ἡ ἔννοια τοῦ Συντάγματος εἶναι νὰ χαίρῃ τὸ Ἰπουργεῖον τὴν πλειοψηφίαν τῆς Βουλῆς διὰ μόνης τῆς πολιτικῆς ἱκανότητος, καὶ οὐχὶ διὰ τῆς ραδιοουργίας; ὅτε εἶναι ἠναγκασμένος νὰ ὑπόσχεσθαι εἰς τοὺς μὲν, νὰ προβιβάσῃ τοὺς δὲ, νὰ ἐξορίζῃ τοὺς ἄλλους, νὰ παύῃ τοὺς ἀδυνάτους καὶ νὰ καταστρέφῃ τοιοτοτρόπως τὴν ὑπηρεσίαν; δὲν εἶναι πλέον Νόμος, οὐδὲ Κυβέρνησις· ἀλλὰ Κωλέττης καὶ οἱ ὀπαδῆ αὐτοῦ. Ὁ Νόμος δὲν κυβερνᾷ τὸ Κράτος, οὐδὲ αὐτὸς ὁ Κωλέττης· ἀλλ' αἱ θελήσεις τῶν ἰσχυροτέρων ἐξ ἐκείνων, οἵτινες περιστοιχοῦν τὸν Κωλέττην. Καὶ ἰδοὺ οἱ λόγοι, οἵτινες μὲ ἐβίασαν νὰ ἀποδώσω καθ' ὅλα σχεδὸν τὰ πολιτικὰ μου ἄρθρα ἀπειρίαν

εἰς τὴν Κυβέρνησιν τοῦ Κ. Κωλέττου· καὶ διὰ τοῦ; ὁποῖος εἶπον, ὅτι ἐπερίπλεξεν διὰ τῶν ἀτυχεθίστων μὲ τὸ Σύνταγμα σχεδίων του τὸ νέον ἡμῶν πολιτεῦμα εἰς τρόπον σχεδὸν ἀνοικονόμητον.

Ἐντοσούτω, τὰ πολιτικὰ μας ἔλαβον πρὸ δύο ἡδὴ μηνῶν στάσιμον θέσιν· οἱ δὲ περὶ αὐτὰ ἐνασχολούμενοι, βραδίζουσιν εἰς παντελῆ ἀμηχανίαν! Ὅποῖον συνδρομὴν δύνανται οἱ ὑποκρινόμενοι φιλίαν πρὸς τὸν Κ. Κωλέττην νὰ τῷ προσφέρωσιν εἰς μίαν τόσον κρίσιμον περίστασιν αὐτοῦ, καθ' ἣν κινδυνεύει νὰ ἀμαυρώσῃ ἐξ ὀλοκλήρου τὴν πολιτικὴν του ὑπόληψιν, καὶ τὴν μέλλουσαν αὐτοῦ δόξαν; Οὐδεμίαν! Ἡ σωτηρία τοῦ Κ. Κωλέττου εἶναι ἤδη νὰ γίνῃ συμβιβαστικὸς καὶ σύννους πολιτικὸς, ἐξασκῶν καθ' ὅλους τοὺς τρόπους τὴν ἐπιβροχὴν του, εἰς τὴν ἀποκατάστασιν μιᾶς ἰσχυρᾶς, καὶ βασιμῆς Κυβερνήσεως.

Μία ῥιζικὴ μεταρρύθμισις τοῦ Ἰπουργείου, θέλει ἀναμφιβόλως ἐπιφέρει τὸν ὀρθὸν ὀρόνον τῆς Κυβερνήσεώς μας· αὕτη δὲ ἐλπίζεται ἀπὸ μόνην τὴν Βουλὴν τῶν ἀντιπροσώπων, πρὸς τοὺς ὁποῖους εὐσεβῶς θέλω στρέψαι τὸν λόγον μου.

Ἄνδρες Βουλευταὶ! Ἐὰν νομίζετε, ὅτι, διότι ἐλάβετε τὴν ἀντιπροσωπίαν τοῦ ἔθνους, οἱ συμπολίται Σας διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἦναι ἀμέρημοι εἰς τὰ τῆς πολιτείας, τὸ νομίζετε κακῶς. Τὰ ἄρθρα 10. καὶ 107. τοῦ Συντάγματος ὑποχρεοῦσι πάντα πολίτην νὰ ἐπαγρυπνῇ ἐπὶ τοῦ Πολιτεύματος τῆς Πατρίδος· καὶ ὑμεῖς, ὄντες ἤδη οἱ ἀνώτεροι προστάται αὐτοῦ, ἐλπίζω ὅτι θέλετε κάμει τὴν αὐστηροτέραν ἐξήγησιν τῶν ἄρθρων τούτων ἐπὶ τῶν λόγων μου. Δυνάμει λοιπὸν τοῦ Συντάγματος, ἀπευθύνομαι πρὸς ὑμᾶς μὲ πλήρες δικαίωμα.

Ἀμηχανοῦντες πανταχοθεν οἱ Ἕλληνες, Κύριοι, περιμένουν ἀπὸ ὑμᾶς τὴν θεραπείαν τῆς προμηνησομένης αἱματηρᾶς ῥήξεως. Σεῖς δὲ, ἀντὶ νὰ σπρώξετε περαιτέρω τὸ κακὸν, ὠφείλετε νὰ γνωρίσετε ἀκριβῶς τὰ ἱερά Σας καθήκοντα, ἐλευθερόντες τὰς ψυχὰς Σας ἀπὸ παντὸς δέλου καὶ κακίας.

Ἐὰν δὲν εἶχετε τὰ ἠθικά καὶ νορὰ προσόντα τοῦ Βουλευτοῦ, ἔπρεπεν, ἀποτετινόμενοι πρὸς τοὺς συνεπαρχιώτας Σας καὶ φερόμενοι ὡς τίμιτοι ἄνθρωποι, νὰ εἶπητε: « Συμ- » πολίται! ἡ βουλευτικὴ ὑπηρεσία ὑπερβαίνει τὰς δυνάμεις

» μας· καὶ ὁμολογοῦμεν, ὅτι δὲν εἴμεθα ἱκανοί: δὲν » ἔχομεν τὴν ἀπαιτούμενην πείραν, οὐδὲ τὴν πολιτικὴν » ἱκανότητῃ διὰ νὰ ἀντιπροσωπεύωμεν τὰ γενικὰ συμφέ- » ροντα καὶ δικαιώματα τοῦ ἔθνους. » Ἄλλ' ἐπειδὴ ἐδέ- » χθητε τὸ ὑψηλὸν τοῦτο ἔργον προθύμως, ἡ μὲν ἀνάγκη τοῦ Τόπου καὶ τὸ καθῆκον ὑμῶν Σας ὑπαγορεύουσι νὰ γίνετε ἱκανοὶ κυβερνήται τοῦ Πολιτικοῦ ἡμῶν σκάφους· ἡ δὲ ἐν- » θερμος ὑμῶν προθυμία Σας καθιστᾷ ὑπευθύνους ἐνώπιον ὅλου τοῦ Κόσμου, δι' ὁποιανδήποτε ἀπευκταίαν καὶ κακὴν συνέ- » πειαν.

Τὸ πρῶτιστον καὶ κύριον ὑμῶν ἔργον, Κύριοι, εἶναι τὸ νὰ μορφώσετε ἐν κατάλληλον Ἰπουργεῖον. Ἰπουργεῖον, τὸ ὁποῖον, νὰ δυνηθῇ διὰ τῆς πολιτικῆς ἐμπειρίας καὶ τέχ- » νης νὰ συγκεντρώσῃ καὶ νὰ συσσωματώσῃ ἐν ἐκυστῷ τὰς δυνάμεις τοῦ ἔθνους· καὶ τὸ ὁποῖον νὰ δυνηθῇ διὰ τῆς νομιμῆς χρήσεως τῆς ἐθνικῆς δυνάμεως νὰ θέσῃ βασιμῶς τὰ θεμέλια τῆς συνταγματικῆς ἡμῶν Κυβερνήσεως.

Ἀπὸ τὴν σύνταξιν τοῦ Ἰπουργείου κρέμαται ἡ μέλλουσα τύχη τοῦ νέου ἡμῶν Πολιτεύματος· καὶ βεβαιωθῆτε, ὅτι, ἄνευ τῆς ἐπιτυχίας ταύτης, ὅλα τὰ ἔργα ὑμῶν θέλουσιν ὁμοιάζει μὲ τὰ ἄστατα σχεδιάσματα τῶν ἀνηλικῶν παιδῶν, καὶ ὅτι θέλετε οἰκοδομεῖν ἐπὶ τῆς ἄμμου, μέχρι οὗ μία μικρὰ ὄθησις πολιτικοῦ ἀνέμου θέλει κριμνήσῃ ἐκ θεμελίων τὸ σαθρὸν Σας οἰκοδόμημα.

Σας λέγω, Κύριοι, νὰ συντάξετε Ἰπουργεῖον, καὶ εἰς τοὺς λόγους μου τούτους προκαλῶ τὴν αὐστηροτέραν κρίσιν καὶ προσοχὴν Σας. Συλλογιόθητε, ὅτι ἡ Ἰπουργικὴ μεταρρύθμισις εἶναι διάσκεψις σοβαρὰ καὶ σπουδαία, ἧτις ἀπαιτεῖ νὰ ἐξέλθετε ἀπὸ τὴν συνήθη Σας ἐπιπολαιότητα καὶ πλάνην· διότι ἐξ αὐτῆς περιμένεται ἡ μέλλουσα ἀπο- » κατάστασις τοῦ ἔθνους: καὶ ἐξ αὐτῆς περιμένεται, ἡ πρῶτη ἀρχὴ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ Συντάγματος, ἡ ὁ ἐμφύ- » λιος πόλεμος!

Ἄλλὰ!! ποῖα θέλουσιν εἶσθαι τὰ πρόσωπα τοῦ νέου Ἰπουργείου; θέλετε ἴσως μὲ εἰπεῖν. Ἐγὼ ἄνδρες Βουλευταὶ δὲν ἔχω, εἰμὴ μίαν ψῆρον εἰς τὴν παρούσαν περίστασιν· τὴν ψῆρον τοῦ πολίτου, ἧτις εἶναι δικαιομα- » τικὴ καὶ ὀρισμένη ἀπ' αὐτὸ τὸ Σύνταγμα. Ἐκφράζω λοιπὸν δικαιοματικῶς τὴν ἰδέαν μου, Κύριοι, λέγω συμ- » φωνῶς μὲ ὅσα ἐξέφρασα κατὰ τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1844

ὅτι, αὐτὸς ὁ Κωλέττης, ὁ Μεταξᾶς καὶ ὁ Μαυροκορδάτος, εἶναι τὰ καταλληλότερα πρόσωπα, τὰ ὅποια πρέπει νὰ καθέξωσι τὰς πρώτας ἐδρας τοῦ νέου Ἰπουργείου. » (Ἰδὲ Τόμ. Πρῶτος. Σελ. 12. τῆς Μελέσσης τῶν Κυκλάδων.)

Ἀναγνώσατε τὴν πολιτικὴν ἱστορίαν τῶν Ἑθνῶν, καὶ ἐξ αὐτῆς μάθετε, ὅτι ὅλα τὰ νεοσύστατα ἔθνη δὲν εὗρον ἐτοιμοὺς τοὺς πολιτικούς αὐτῶν ἀνδρας, ἀλλὰ τοὺς ἐμόρφωσαν. Ἀκολουθοῦντες λοιπὸν καὶ ὑμεῖς τὴν φυσικὴν τάξιν τῶν πραγμάτων, πρέπει νὰ συλλάβετε εἰς τὰ πνεύματά σας σταθερῶς τὴν ιδέαν, ὅτι ἔχετε νὰ μορφώσατε ἐκείνους, οἵτινες θέλουν κυβερνήσει συνταγματικῶς τὸ ἔθνος. Ὡς ἀξιόους δὲ τοιαύτης μόρφώσεως θέλετε ἀναμφιβόλως εὐρεῖν τοὺς ὑποίους ἀνωτέρω Σᾶς ἀπηριθμησα τρεῖς ἀνδρας.

Ἐρωτήσατε, Κύριοι τὸ ἔθνος, τὸ ὅποιον Σᾶς ἀνετίθασεν ἐπὶ τοῦ Βουλευτηρίου, καὶ θέλετε πανταχόθεν ἀκούσει φωνὰς, κραυγὰς καὶ δεήσεις ὑπὲρ ἐνὸς Ἰπουργείου, συγκειμένου ἐκ τῶν τριῶν τούτων ἀνδρῶν. Ἐρωτήσατε τὴν ἐγερθεῖσαν Νεάν Γενεάν, ἣτις καθίσταται ἀγαπητὴ διὰ τὰ ὑπερβολικὰ τοῦ πατριωτισμοῦ αἰσθήματα καὶ τὴν ὅποιαν πρέπει νὰ θαυμάζετε ὡς γλυκύτετον καρπὸν τῶν μεγάλων θυσιῶν καὶ τῶν ἥρωϊκῶν ἀγώνων Σας, καὶ ἴδετε, ὅτι θέλει συμπαθητικώτατα Σᾶς ἀπαντήσει οὕτως: « Αὐτοὶ εἶναι οἱ ἄνδρες, εἰς τοὺς ὁποίους προθύμως ἀφιερῶμεν τὰς καρδίας, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν δυνατὴν συνδρομὴν μας. »

Ἡ ιδέα τῶν περισσοτέρων πολιτικῶν μας εἶναι, ὅτι ὁ συνδυασμὸς τῶν ἀνδρῶν τούτων εἶναι ἀκατόρθωτος. Ἐγὼ νόμιζω σφαλερὰν τὴν ιδέαν ταύτην· τὴν δὲ συνδύασιν ὑποθέτω κατορθωτέαν. Ἐπιθυμῶ νὰ ἐξαλείψετε ἀφ' ὑμῶν τὴν δεσμεύουσαν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα πρόληψιν, καὶ νὰ ἐνδυσθῆται τὸ ἀπλούστατον καὶ μεγαλοπρεπὲς κάλυμα τοῦ Βουλευτοῦ, διὰ νὰ ἐννοήσατε καλὰ τοὺς λόγους μου.

Κύριοι, Σᾶς ὑποθέτω Χριστιανούς! Σᾶς ὑποθέτω γνήσια τέκνα τῆς Πατρίδος ἡμῶν! Καὶ, ὅστις δὲν μετέχει τῶν ὑψηλῶν τούτων αἰσθημάτων, δὲν ἀξίζει νὰ ἐδρεύῃ εἰς τὸ ἱερὸν Βουλευτήριον οὐδὲ νὰ ζῆ εἰς τῆς Ἑλλάδος τὰ χρώματα. Ἐπεὶ λοιπὸν παραγγέλει ἡ ἱερὰ ἡμῶν Θρησκεία, καὶ ὁ Πατριωτισμὸς; Ἀγάπην, ὁμόνοιαν, ἀδελφικὴν σύμπνοιαν! Ἰδοὺ τὰ στοιχεῖα τὰ ὅποια συνδέουσιν εἰς πᾶσαν δεινὴν περίστασιν τοὺς χριστιανούς, καὶ ἐν γένει ὅλους τοὺς πολιτισμένους λαούς. Κύριοι, ἵ ποῖα εἶναι τὰ

πρῶτα αἰσθήματα, τὰ ὅποια διήγειρον τὴν Ἐπανάστασίν μας, καὶ τὰ ὅποια Σᾶς ἐνέπνεον ἀνέκφραστον ἐνθουσιασμὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Ἀγῶνος; Ἡ Θρησκεία, καὶ ὁ Πατριωτισμὸς. Δὲν εἶναι ὁ Πατριωτισμὸς καὶ ἡ Θρησκεία, μετὰ τὰ ὅποια ἐθριάμβευον οἱ πρωταθληταὶ οὗτοι εἰς ὅλας τὰς μάχας ἐφορμούντες ὡς μαινόμενοι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ; Καὶ ἤδη, ἵ δὲν εἶναι βλασφημία τὸ νὰ ὑποθέτῃ καν τις, ὅτι ἄνδρες, οἵτινες διήλθον ἐν μακρῷ στάδιον ἀγῶνων, καὶ οἵτινες ἐκινδύνευσαν χιλιάκις ὑπὲρ τῆς ἀνεξαρτησίας; δὲν εἶναι λέγω βλασφημία τὸ νὰ ὑποθέτῃ τις, ὅτι οἱ τιού-οι ἄνδρες θέλουν ἀποχαριεθῆσαι μετ' ὀλίγον τὸ ἔθνος, διὰ τὸ ὅποιον ὑπερεμάχησαν, μεταξὺ τῆς ὀργῆς καὶ τῆς κατάρσεως αὐτοῦ;

Ἐπαναλαμβάνω, Κύριοι Βουλευταὶ, νὰ Σᾶς εἶπω μετὰ τὸν ἐντονώτερον τρόπον, ὅτι ἡ περὶ ἡμῶν περίστασις εἶναι κρισιμωτάτη καὶ ὅτι ἀπὸ ὑμῶν μόνον ἀξαρτάται ἡ θεραπεία τοῦ προσεγγίζοντος κακοῦ. Πᾶσα κακὴ συνέπεια θέλει εἰσθαι ἐπιβαρυντικὴ πρὸς ὑμᾶς, καὶ θέλει Σᾶς ἐνοχοποιήσει ἐνώπιον τῆς Πατρίδος, καὶ ἐνώπιον ὅλου τοῦ Κόσμου. Τὰ τέκνα Σας θέλουν ὑψώσει αἱματηρὰν σημαίαν καθ' ὑμῶν· αἱ δὲ Ἐπαρχίαι θέλουν Σᾶς ὑποδεχθῆ μετὰ τοὺς λίθους εἰς τὰς χεῖρας! Ἐπικαλεσεῖσθε ὅθεν τὴν θεῖαν Πρόνοιαν, ἵνα Σᾶς φωτίσῃ εἰς τὸ ὀρθώτερον καὶ συμφερώτερον.

Εἰς πολίτην τῆς Ἑλλάδος.

Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ.

Ἀνθρώπινοι, ἡ θρησκευτικὰ ἄρμολογία τῶν φυτῶν.

Δὲν εἶναι φυτὸν ἐπάνω εἰς τὴν γῆν, τὸ ὅποιον δὲν ἔχει σχέσεις τινὰς μετὰ τὰς χρεῖας τοῦ ἀνθρώπου. Καθὲν χρησιμεύει εἰς αὐτὸν ἢ δι' ἐνδύμα, ἢ διὰ σκέπην, ἢ διὰ ἡδονήν, ἢ διὰ ἰατρικὴν, ἢ τουλάχιστον, διὰ τὸ μαγεύειν του. Ὅσα εἰς ἡμᾶς εἶναι ἄχρηστα, χρησιμεύουν εἰς ἄλλους τόπους. Ἀλλ' αἱ σχέσεις αὗται εἶναι ἀναριθμηταί. Ὅθεν ἂς περιορισθῶμεν εἰς τὰ φυτὰ, τὰ ὅποια χρησιμεύουν εἰς τὰς πρώτας τοῦ ἀνθρώπου χρεῖας, ἤγουν εἰς τὴν τροφήν του.

Ὁ σῖτος, ὁ ὅποιος εἶναι ἡ πρώτη του τροφή, δὲν φυ-

τρώνει εἰς ὑψηλὰ δένδρα, ἀλλ' εἰς χόρτα, καὶ ὑπόκειται εἰς ὄλους τοὺς ἀνέμους· ἡμεῖς, ἂν ἠθέλαμεν ν' ἀσφαλίσωμεν αὐτὴν τὴν τροφήν, ἠθέλαμεν τὴν βάλει εἰς ὑψηλὰ δένδρα. Ἀλλ' ἡ πρόνοια οἰκονόμησε καλῆτερα. Ἄν ὁ σῖτος ἐφύτρωνεν εἰς τὰ δένδρα τοῦ δάσους, ὅταν ταῦτα ἠφανίζοντο ἀπὸ τοὺς πολέμους, ἀπὸ τὰς πυρκαϊῆς, ἢ ἀπὸ τοὺς ἀνέμους καὶ πλῆμμύρας, ἤθελαν περάσει πολλοὶ αἰῶνες, ἕως νὰ ἔλθωσιν εἰς τὴν πρώτην των κατάστασιν. Ἐπειτα, τὰ περικὰ τῶν δένδρων εὐκολώτερα πίπτουσι, παρὰ ὁ σπῆρος τοῦ σίτου. Τὸ ἄνθος τῆς χλόης; εἶναι εἰς στάχυν περικυκλωμένος, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπὸ γενειάδας, αἱ ὅποια φυλάττουσι τὸν σπῆρον ἀπὸ τὰ πούλια, καὶ εἶναι ὡς μικρὰ στέγαι, διὰ νὰ τὸν φυλάττωσιν ἀπὸ τὸ νερὸν τῆς βροχῆς. Ὅταν ἔχωσι μεγάλους λόφους, καθὼς εἰς τοὺς θερμοὺς τόπους, φυλάττονται ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου· καὶ ὅταν ἔχωσι μόνον στάχυν, καθὼς εἰς τὰ ψυχρὰ κλίματα, ἀντανακλῶσι τὴν θερμότητα τοῦ ἡλίου.

Ἐπειδὴ ἡ χλόη εἶναι εὐλύγιστος, παραχωρεῖ εἰς κάθε ἄνεμον. Καὶ ἡ ἀδυναμία τῶν χόρτων εἶναι ὠφελιμωτέρα ἀπὸ τὴν δύναμιν τῶν μεγάλων δένδρων. Ἀντέχουν πρὸς τοὺς καὶ εἰς τὴν ξηρασίαν διότι αἱ μικρὰ τῶν βέλαι ὑπάγουσι ζητοῦσαι τὴν ὑγρασίαν τῆς γῆς. Εἰς τὴν παραμικρὰν βροχὴν σηκώνουν τὰ φύλλα πρὸς τὸν οὐρανόν. Εἰς ταύτην τὴν χλόην ἐδιόρισεν ἡ πρόνοια τὴν τροφήν τοῦ ἀνθρώπου· διότι τὰ ἄλλα εἶδη τοῦ σίτου εἶναι ὅλα γεννήματα τῆς χλόης. Διὰ τοῦτο ὠνόμασε τὴν γῆν ὁ Ὁμηρος Ζεῖδωρον· διότι ἡ τροφή αὕτη εἶναι κοσμοπολίτης. Τοιαῦτα θαυμάσια ἔκαμεν ἡ πρόνοια διὰ τὸν ἀνθρώπον! Ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ πρεπόντως φωνάζει πρὸς τὸν Δημιουργόν, « Κύριε, τί ἐστὶν ἀνθρώπος, ὅτι μιμήσκη αὐτοῦ; ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπη αὐτόν; »

ΣΩΚΡΑΤΙΚΑΙ ΡΗΣΕΙΣ.

Σωκράτης ἐρωτηθεὶς, τί πρᾶγμα εἶναι φρόνησις; Ἐυαρμωστίαν ψυχῆς. Ὁ αὐτὸς ἐρωτηθεὶς, τίνας εἰσὶν οἱ φρόνιμοι; οἱ μὴ εὐκόλως, εἶπεν, ἐξαμαρτάνοντες.

Σωκράτης ἐπιπληττόμενος ἀπὸ τὴν γυναῖκα του Ξανθήπην, διότι δὲν ἐδέχετο κανὲν ἀπὸ τὰ πολλὰ ἀπὸ τοῦ φίλου του στελλόμενα δωρήματα, εἶπεν· Ἄν τὰ διδόμενα

ὅλα ἐτοιμῶς τὰ λαμβάνωμεν, ὅταν αἰτῶμεν, δὲν θὰ ἔχωμεν τοὺς διδόντας.

Καθὼς οἱ ἐν εὐδία πλέοντες καὶ τὰ πρὸς τὸν χειμῶνα ἔχουσιν ἐτοιμα· οὕτω καὶ οἱ εὐτυχοῦντες ἔχουσιν ἐτοιμασμένα τὰ πρὸς τὴν ἀτυχίαν βοηθήματα.

Καθὼς εἰς κενὸν σκάφος ἔρμα, οὕτω καὶ εἰς τὴν ψυχὴν φρόνησιν πρέπει νὰ ἐμβάλωμεν.

Ὁ φρόνιμος, καθὼς εἰς ὄδον, ὅχι τὰ πολλοῦ ἄξια παρασκευάζει ἐφόδια, ἀλλὰ τὰ ἀναγκαϊότερα.

Λόγος εἶναι πρὸς τὴν ψυχῆς, αὐτὸ ἑαυτὸ αὐξάνον· εἰς τὸν βίον, καθὼς εἰς δράμα, πρέπει τὰ πρῶτα νὰ λέγῃ ὅχι ὁ πλουσιώτατος, ἀλλ' ὁ φρονιμώτατος.

Εἶναι καλὸν ἐπὶ μὲν τῆς Ἑστίας τὸ πῦρ νὰ φαίνεται λαμπρόν· ἐπὶ δὲ τῆς εὐτυχίας ὁ νοῦς.

Καθὼς ὅταν εὐνομηθῆται ἡ πόλις, πρέπει νὰ φυγαδεύη στασιαστὴν ἀνθρώπον. Οὕτω καὶ ἀπὸ τὴν ψυχὴν, ἣτις προτίθεται νὰ σωθῆ, πρέπει νὰ φυγαδευθῆ νοῦς λαβῶν κλίσιν εἰς φαθλα ἔργα.

Περὶ Ἀφροσύνης.

Ὁ μὲν δειλὸς τῆς πατρίδος, ὁ δὲ φιλόδοξος τῆς πατρῴας οὐσίας, εἶναι προδότης.

Οἱ δραπέται, καὶ ἂν δὲν διώκωνται, φοβοῦνται· οἱ δὲ ἄφρονες, καὶ ἂν δὲν δυστυχῶσι ταραττονται.

Εἰς μὲν τὰς μέθας περιῦρρίζουσιν· εἰς δὲ τὰς ἀτυχίας παραφρονοῦσιν, οἱ ἀνόητοι.

Οὔτε οἱ ἄμωτοι μετὰ τὰ ὄργανα, οὔτε οἱ ἀπαίδευτοι μετὰ τὰς ἀτυχίας δύνανται νὰ συναρμολογηθῶσι.

Παρὰ τῷ βίῳ τῶν ἀπαιδευτῶν, καθὼς παρ' ὑποκριτῆ, παρὰ κείνῃ πολλὰ τύφου μετεκδύματα.

Εἰς τοὺς ἄφρονας, καθὼς εἰς τὰ παιδία, μικρὰ πρόφασις εἶναι ἱκανὴ νὰ προξενήσῃ κλαύματα.

Οἱ μὲν ξένοι εἰς τὰς ὁδοὺς, οἱ δὲ ἀπαίδευτοι εἰς τὰ πρᾶγματα, πλανῶνται.

Ταῦτόν εἶναι εἰς ἄρρωστον νὰ ἀναθέσῃ φορτίον καὶ εἰς ἀπαίδευτον εὐτυχίαν.

Οὔτε ὅταν πλέωμεν εἰς μὴ λιμένα νὰ ἀράσσωμεν εἶναι ἀσφαλές, οὔτε ἐν φ' ζῶμεν, παρὰ τὸν νόμον νὰ βιῶμεν, εἶναι ἀκίνδυνον.

ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΟΥ ΑΛΚΙΒΙΑΔΟΥ.

Ὁ Ἀλκιβιάδης εἰς τὴν ἐξορίαν ἐφρόντιζε διὰ τὴν πατρίδα του, καὶ ἐδιαλογίζετο πάντοτε νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἀπὸ τοὺς τριάκοντα τυράννους. Ἐστοχάσθη λοιπὸν νὰ φανερώσῃ εἰς τὸν Βασιλέα τῶν Περσῶν, ὅτι ὁ ἀδελφός του Κύρος συναρᾷ Ἑλληνικὸν στράτευμα, καὶ μὲ τοῦτο ἤλπιζε νὰ λάβῃ στράτευμα Περσικὸν, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ τριάντα ἔδωσαν εἶδθαι εἰς τοὺς Λακεδαιμονίους καὶ οὗτοι ἐπάσχισαν νὰ θανατωθῇ ὁ Ἀλκιβιάδης, μὲ τὸ μέσον τοῦ Φαρναβάζου. Οἱ ἀπωταλμένοι ἀπὸ αὐτὸν ἔβαλαν πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου εὕρισκετο ὁ Ἀλκιβιάδης ἐπήδησεν ἔξω, καὶ ἔφυγεν, τὰ πολλὰ ὅμως βέλη τὸν ἐφίνευσαν.

ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΩΝ ΣΥΜΜΑΧΩΝ ΕΝΑΝΤΙΟΝ

ΤΩΝ ΑΘΗΝΑΙΩΝ.

Ἡ Χίος, ἡ Κῶς, ἡ Ρόδος καὶ τὸ Βυζάντιον ἠθέλησαν νὰ ἐλευθερωθῶσιν ἀπὸ μίαν συμμαχίαν, ἣ ὅποια δὲν διέφερεν ἀπὸ ἀληθινὸν ζυγόν. Χαβρίας ὁ Ἀθηναῖος, ὅστις ἐφάνη νικητῆς εἰς τὸν πόλεμον τῶν Θηβαίων κατὰ τῶν Λακεδαιμονίων, ἐπρόσταξε τοῦ; στρατιώτας νὰ γονατίσωσιν ὀπλισμένοι, καὶ νὰ προσμένωσι τὸν ἐχθρόν. Ὁ Ἀγησίλαος, ἂν καὶ νικητῆς, δὲν ἐτόλμησε νὰ τοὺς κτυπήσῃ. Ὁ Χαβρίας ἀπέθανεν ἐνδόξως εἰς τὴν πηλιορκίαν τῆς Χίου. Ὁ Ἰφικράτης μετέβαλε τὴν ὄπλισιν τῶν στρατιωτῶν, καὶ ἐδιόρθωσε τὴν τακτικὴν.

Ὁ Τιμόθεος ἦτον υἱὸς τοῦ Κόνωνος ἐκείνου, ὅστις ἀνεκαίνισε τὰς Ἀθήνας· οἱ ἐχθροὶ του τὸν ἐζωγράφησαν κοιμώμενον, καὶ ἡ τύχη ἔφερεν τὰς πόλεις, εἰς τὰ δίκτυά του· οὗτος λοιπὸν εἶπεν «ἐὰν κοιμώμενος κυριεύω πόλεις, ἢ τί θελω κάμει, ἀφοῦ ἐξυπνισθῶ;

Ἄφοῦ οἱ Ἀθηναῖοι κατέτρεξαν τοὺς δύο τούτους ἀξιόους στρατηγούς, φοβερίζόμενοι ἀπὸ τὸν τῆς Περσίας βασιλέα, ἐδέχθησαν τὴν ἀνεξαρτησίαν τῶν τεσσάρων εἰρημένων πόλεων.

— Παρακαλοῦνται οἱ Κύριοι Δημοσιογράφοι, ἐὰν εὐαρεστῶνται, νὰ ἀνταλλάττωσι μὲ τὸ Φύλλον μας.

— Ὁ Πρώτος Ἀριθμὸς πέμπεται ἀδιαιφύρως εἰς πολλούς, ἐκ τῶν ὁποίων θελομεν καταλογῆσαι ὡς συνδρομητὰς μας ἐκείνου; μόνον, οἵτινες ἤθελον κρητῆσαι τὸ Φύλλον. Οἱ μὴ ἔχοντες δὲ τὴν διάθεσιν νὰ ἦναι συνδρομητικί, παρακαλοῦνται νὰ μᾶς ἐπιστρέψωσιν αὐτὸ διὰ τοῦ ταχυδρομείου ἀνεξόδως, διὰ νὰ κανονίσωμεν τὴν ἀποστολὴν τῶν Φυλλιδίων.

ΤΟ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΝ ΤΟΥ ΔΑΙΚΟΥ ΠΛΟΥΣΙΟΥ.

Πλούσιος ἀδικὸς ἐκτιζε ποτὲ νοσοκομεῖον, καὶ ἤρχετο συχνά μ' ἓνα ἀπὸ τοὺς φίλους του νὰ βλέπει τὴν οἰκοδομήν, διὰ τὴν ὅποιαν καὶ πολλάκις τὸν ἐσυμβουλεύετο. Τὸν ἠρώτησε μίαν τῶν ἡμερῶν, ἂν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ περιουχὴ τοῦ νοσοκομείου. «Μὲ φαίνεται πολλὰ μικρὰ, τὸν ἀπεκρίθη ὁ φίλος. «Πῶς, τὸν εἶπε μὲ ὀργὴν ὁ πλούσιος, «ἐπειδὴ ἔχει τόπον ἀρκετὸν νὰ χωρήσῃ διακοσίους πτωχοὺς;» Καὶ ὁ φίλος ἀπεκρίθη, «Ἄν ὅσους ἐπτώχυνες καταφύγωσιν εἰς τοῦτο, εἶναι ἀδύνατον νὰ τοὺς χωρήσῃ δλους.» — ΚΟΡΑΗΣ.

— Εἶναι αἰσχίστη χαμέρπεια τὸ νὰ αἰτχυνώμεθα νὰ δεῖξωμεν τιμὴν πρὸς τὸν δυστυχοῦντα ἀγαθὸν ἄνθρωπον. Ἡ χαμέρπεια αὕτη εἶναι κατὰ δυστυχίαν κοινή, καὶ διὰ τοῦτο βάλε μεγαλητέραν προσοχὴν μὴ τὴν ἀφήσῃς νὰ μολύνῃ ποτὲ τὴν ψυχὴν σου. — ΣΥΓΑΒΙΟΣ ΠΕΛΛΙΚΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

Παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν Ἀρχῶν τοῦ Περιδικοῦ τούτου Φύλλου. Σελ. Πρώτη.— Τὸ ἀγγίλιον παιδίον. 2.— Κινδυνωδεδεσάτη ἐφεύρεσις. Περὶ εὐδαμονίας. 3.— Τὸ ὄνειρον μουσουλμάνου τινὸς εἰς τὸ Κάζρον, καὶ ἡ ἐκπλήρωσις αὐτοῦ. 6.— Περὶ τῆς Ἡθικῆς τῶν λειτουργῶν. 7.— Οἱ Ἐξόριστοι. 9.— Πολιτικά. Τὸ νῦν σύστημα τῆς Κυβερνήσεώς μας. 10.— Ἡ θεωρία τῆς φύσεως. 14.— Σωκρατικά ῥήσεις. 15.